

Dagboek 1914-'18 van Louis Geeurickx

Louis Geeurickx (1), sinds 1912 de koster-organist van de Sint-Pauluskerk, was in 1903 door lottrekking aangeduid voor de militaire dienst, maar als onderwijzer werd hij vrijgesteld van actieve dienst in vredes-tijd. Maar met de mobilisatie kreeg hij op 31 juli 1914 zijn oproepingsbevel om zich op zaterdag 1 augustus te Namen te melden.

Het gezin Geeurickx-Moens had toen twee kleine kinderen: Jozef (° 1913, later priester, † 1992) en Maria (° 1914). Het jongste was slechts enkele maanden oud.

Met Opwijkenaar Eugene Van den Broeck en andere soldaten meldde Louis zich in de kazerne van de lanciers en werd ingeschreven in de vierde legerdivisie. De groep van 250 priesters en onderwijzers waartoe hij behoorde, werd aangeduid voor de ambulantiendiensten.

Al vanaf 1 augustus 1914 hield hij nauwkeurig een oorlogsdagboek bij.

De eerste maanden van de oorlog zat Louis zowat dagelijks midden het achteruittrekende frontgeweld. Zo kan hij ons veel vertellen over gebeurtenissen en over wat hij zelf zag en meemaakte, ook in enkele buurgemeenten (Lebbeke, Dendermonde, Sint-Gillis, Denderbelle, Grembergen,...).

Vanaf oktober 1914 verbleef hij aan het IJzerfront als frontbrancardier en vanaf half maart 1915 was hij verbonden aan de aalmoezeniersdienst in het oorlogshospitaal van de Brusselse dokter Depage in Calais.

Na de wapenstilstand was hij de tweede Opwijkse frontsoldaat die terug in zijn dorp kwam (15 november 1918). Even later moest hij terug naar Calais. Pas in het voorjaar 1919 kon hij definitief thuisblijven.

Louis Geeurickx onderhield een uitgebreide correspondentie, onder meer met vele Opwijkse frontsoldaten. Hij was ook één van de bezielers van het frontblaadje *De Stem uit Opwijk* - zie pag. 385 e.v.

Als geëngageerd intellectueel met een uitgebreide culturele achtergrond, sociaal, diep christelijk en Vlaams, was hij zowat de sociale dienst van de Opwijkse frontsoldaten. Hij was in grote mate de aanspreek- en tussenpersoon en vertrouwensmens voor de Opwijkse fronters.

Zoals blijkt uit bepaalde fragmenten uit zijn dagboek en uit zijn gedachten, brieven en op-

Louis Geeurickx.

stellen (zie ook het hoofstuk *WO I en de Vlaamse Beweging*) had Louis ook een erg nuchtere en klare kijk op de verzuchtingen van de Vlaamse frontsoldaten en de Frontbeweging.

Het geheel van het dagboek bestaat uit vier chronologisch opeenvolgende delen waarvan het eerste de titel *Veldtocht 1914-15* draagt, en is volledig handgeschreven.

Daarnaast is er van Louis Geeurickx een afzonderlijk schrijfboek *Gedachten, brieven en opstellen* dat wij in het volgende hoofdstuk grotendeels brengen.

Het dagboek is gesteld in het Nederlands. De enkele passages in het Frans (citaten,...) vertaalden wij in de voetnoten.

Wij brengen hierna (pag. 105 e.v.) de integrale tekst van het dagboek 1914-1918, met uitzondering van enkele niet relevante passages (die

wij vermelden). De weergegeven illustraties maken geen deel uit van het oorspronkelijke dagboek.

- (1) Louis Geurickx, ° Opwijk (Kalkestraat) 13-04-1883, zoon van Joannes (Dries) en Joanna Maria De Pauw, † 14-08-1952, x Opwijk 22 mei 1912 Maria Celina Moens. Hij kwam uit een landbouwersgezin met zeven kinderen.

Het jonge gezin Geurickx-Moens ging na hun huwelijk (1912) inwonen bij meter Catoke op de Singel in Opwijk.

In 1902 behaalde hij, als primus van de klas, het onderwijzersdiploma, samen met een akte van bekwaamheid om de functie van koster en organist te mogen uitoefenen. Naast de muziekopleiding binnen het schoolprogramma mocht hij privaat les volgen voor harmonie en orgel bij de toenmalige leraar en directeur van het lemmensinstituut Aloïs De Smedt.

In 1903 door lottrekking aangeduid voor de militaire dienst (hij was één van de laatste lotelingen), maar als onderwijzer werd hij vrijgesteld van actieve dienst in vreedetijd.

Hij is 8 jaar onderwijzer geweest aan de gemeentelijke jongensschool in de Neerstraat te Asse.

Louis was (kerk)musicus in hart en nieren. Hij droomde ervan deze betrekking ooit te mogen uitoefenen in Opwijk zelf.

In januari 1910 stierf koster Petrus Anselmus Geurickx. Het kerkbestuur wenste de ambten van koster en organist samen te voegen en organist Achiel Bragers moest de kosterij erbij nemen. Dit scheen niet de beste oplossing want op 17 november 1910 nam Louis het kostersambt over van Achiel Bragers en een maand later nam hij ontslag als onderwijzer in Asse.

Twee jaar later, in 1912, besliste Achiel Bragers naar Amerika uit te wijken en Louis werd definitief als koster-organist aangesteld.

Hij en zijn echtgenote beredderden een winkel op de Singel en Louis hield zich in de vooroorlogse jaren ook bezig met met geldplaatsingen voor de Caisse de Report en de Dépôts.

Na de oorlog werd Louis Geurickx terug koster-organist van de Sint-Pauluskerk.

Het gezin werd nog uitgebreid met Anna, Godelieve, Paula, Emmanuel, Agnes, Jan en Paul.

Hij was lid van de Commissie van Godshuizen 1911-'25, medeoprichter en secretaris van de Katholieke Volksbond van Opwijk (zie pag. 425-426), voorzitter van de ziekenkas van Opwijk, voorzitter van de Bijzondere Raad van St.-Vincentius van Asse (1927), ondervoorzitter (1919) en voorzitter (1933) van het plaatselijk St.-Vincentiusgenootschap, gemeenteraadslid van Opwijk 1920-'26, schepen van Opwijk 1927-'32 en 1939-'46, voorzitter van de Opwijkse Vriendenkring der Oudstrijders 1914-'18, stichter en voorzitter van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van Opwijk, lid van de Erecommissie der Koninklijke Harmonie "De Volherding", ondervoorzitter van het Davidsfonds,...

In 24 april 1921 werden de eerste naoorlogse gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Burgemeester Benoit De Smedt, 67 jaar geworden, liet het afweten en zijn neef, brouwer Jozef De Smedt, voerde de lijst aan. Men kende de populariteit van Louis Geurickx en om de lijst zoveel mogelijk stemmen bij te brengen vroeg men zijn medewerking als kandidaat. Ze haalden slechts 5 van de 11 zetels en de tegenpartij kreeg de meerderheid met dokter Jozef Wijnants als nieuwe burgemeester.

Louis was bij de gekozenen en zetelde als gemeenteraadslid in de oppositie samen met Jozef De Smedt, veearts Jozef Vereertbrugghen en Hendrik Van Lembergen (van het Hof ten Eeken). Hij was vast besloten zijn invloed op gemeentelijk vlak zo efficiënt mogelijk aan te wenden om de Opwijkse belangen te behartigen en het Vlaams bewustzijn sterker te maken in het verfranste België - zie hierover het hoofdstuk *WO I en de Vlaamse Beweging*.

Hij bracht ook zijn Opwijkse oorlogskameraden bijeen en stichtte de "Vlaamse Oudstrijdersbond" (V.O.S.) waarvan hij het voorzitterschap op zich nam. Hun streven was erop gericht de rechtmatige eisen der Vlaamse oudstrijders zo spoedig mogelijk te verwezenlijken, namelijk een Nederlandstalig bestuur in Vlaanderen, Nederlands onderwijs van de laagste school tot de universiteit, Nederlandstalige rechtspleging in Vlaanderen en een Nederlandstalige bevelvoering in het leger met Vlaamse regimenten en Vlaamse officieren. Met dat doel hadden zij vier volle jaren gestreden aan de IJzer - zie ook hierover het hoofdstuk *WO I en de Vlaamse Beweging*.

Op 10 oktober 1926, waren er weer gemeenteraadsverkiezingen. Deze keer haalde de lijst met Louis een ruime meerderheid, met zeven gekozenen van de elf. Brouwer Jozef De Smedt werd burgemeester, Paul Lindemans en Louis Geurickx werden zijn schepenen. Op 20 februari 1927 werd de nieuwe burgemeester met een praalstoet plechtig ingehaald. Er werd een leeuwenvlag en een Opwijkse vlag aangekocht zodat met de Belgische driekleur het gemeentehuis voortaan drie vlaggen kon uithangen bij feestelijkheden.

In mei 1927 hield Louis een gloedvolle redevoering voor de gemeenteraad om de leden te overtuigen een motie van amnestie te stemmen voor de activisten. Hij had in de oorlog ervaren dat 80 % der frontsoldaten Vlamingen waren die voor België's onafhankelijkheid wilden strijden om na de oorlog volwaardig medezeggenschap te krijgen in het staatsbestuur. Velen van deze activisten werden achter slot en grendel gezet. Het waren veelal idealisten die om een of andere pekelzonde bestraft en gebroodroofd werden door Vlaamshatende francofonen. Vlaanderen kon zich geen tweedracht veroorloven wilde men de Vlaamse ontvoogdingsstrijd succesvol verder zetten, Hij haalde zijn slag thuis. Meerderheid tegen oppositie keurde de amnestiemotie goed en verzond ze naar de Eerste Minister en het parlement. Zie ook hierover *WO I en de Vlaamse Beweging*.

chingen. Slapen in de verrerie!

Zondag 9 Aug.

Mis in 't klooster der Carmelitessen. Voor- en namiddag naar de weide, waar de rijtuigen staan. Namiddag scène avec le pharmacien. Logement gevonden: Rue Catelie 53 bij Mr. Louis Corbeaux-Beldé. Zeer goed! Bad genomen in de Maas. Vinnis Vermeir ontmoet 13e lin. Dezen morgen kaart van Louise ontvangen.

Maandag 10 Aug.

Nieuwe verdeling – ik in Colonne d'ambulance. 3eme section 2e peloton 4DA. Na den noen een brief met postbon en eene kaart met vraag van wege Bertien. Of die deugd gedaan hebben! Juist een ½ uur te voren een brief in de post gestoken voor Celine. Ik schrijf aanstonds nog een.

Dinsdag 11 Aug.

Voormiddag weinig nieuws. Namiddag 3¼ u. brengt Mgr. Heylen ons een bezoek. Schoone aanspraak: eerst fransch dan vlaamsch. Zegen: allen knielen nede. Dan aan 't werk. Mgr. gaat overal wat zien en praten. 's Avonds veel vermaak met zang en volle vlaamsch gezelschap.

Woensdag 12 Aug.

Voormiddag patatten geschild. Namiddag naar de weide.

Donderdag 13 Aug.

Voormiddag 1e peloton der 3e sectie vertrekken per auto en met al de wagens onzer secie naar Eghezée, waar een klein gevecht heeft plaats gehad. Ze komen terug rond 4 u. nam. Belgen 3 dooden en 4 gekwetsten. Duitschen 40 dooden. Bot gezien van Husard Kuhlman regiment van Koningin Wilhelmina Hannover. Vernacht bij naturalist: oom van L. Corbeaux.

Vrijdag 14 Aug.

Kaarten van Celine, Louise en Marie. Vandaag niets gedaan. 's Avonds brief van Celine gekregen.

Zaterdag 15 Aug.

Biecht en communie: voormiddag niets gedaan. Reeds van in den voormiddag begint het canon te grommelen in de richting van Dinant. Dat gaat altijd erger en erger. Rond 4 ½ u. vespers door de paters van Maredsous, geholpen weldra door vele anderen. Indrukwekkend.

Zondag 16 Aug.

50 man van de 2^e sectie trekken naar Hoei: ze geraken maar tot Landen. In den voormiddag breken de Duitschen een gedeelte op van den ijzeren weg te Gembloux. De dienst tusschen Brussel en Namen is voor een dag opgeschorst. Hij herneemt nog Maandag.

Maandag, 17 Aug.

Niets bijzonders.

Dinsdag, 18 Aug.

's Middags vertrekt de 1e sectie 1e peloton. We weten niet waarheen. Niets nieuws.

Woensdag 19 Aug.

Niets bijzonders.

Donderdag, 20 Aug.

Voormiddag bezoek van den médecin divisionnaire. Aanstonds na den noen vertrekt ons peloton per auto met 3 ambulanciewagens naar Bonnine. Een compagnie 10e linie is achteruitgeworpen. 36 man worden vermist. We mogen de gekwetsten nog niet gaan oprapen. Later wordt een gekwetste gebracht, been gebroken – naar Namen gevoerd. In den namiddag terug hevig gevecht en kanonvuur. Ingeijks 's nachts. Schrikkelijk vuur uit de forten – vreeselijke nacht op den hooizolder van het Kasteel van Bonnine. Hevig geweervuur middernacht; ook terug in den vroegen morgen.

Vrijdag 21 Aug.

's Morgens 4 ½ u. gaan 25 man zien tot op 1 km. van den vijand. Geen gekwetsten gezien. Rond 10 ure wordt het kasteel beschoten. We trekken vlug op naar Bouge; Namen gebombardeerd boven ons hoofd. Wonder indruk het fluiten der zware projectielen boven ons! Hoofdaalmoezenier V. Luyten komt ons onderwege bezoeken. Hij vertelt over de uitwerksels der obussen in de stad. Hij laat een "éclat" zien. Tegen avond een kanonnier van 't fort van Marchovelette gesproken; hij was gaan vluchten: 't fort was in stukken. 's Avonds geslapen te Bouge in de Brouwerij. Vreeselijke staet van vluchtelingen: ouderlingen kleine kinderen, in alle slach voertuigen: treurig, vreeselijk treurig. Een 20 tal gekwetsten worden naar Namen gevoerd.

Zaterdag 22 Aug.

Voormiddag te Bouge in de brouwerij: ik aan 't aardappelen schillen. Gedurig kanonvuur: we denken: 't zijn onze kanons; 't gerucht komt dichter: we denken onze kanonnen komen stilaan achteruit: doch mis: 't zijn projectielen der Duitschers die ontploffen. Opeens ontploffen er 4 op 20 m. afstand van de brouwerij – dak van het huis rechtover waar Dr. Salmin verblijft getroffen. Wij ijlings weg. Eugene Van den Broeck neemt een paard. We houden stil aan en draai eener straat: gaan binnen in een huis: na eenige minuten ontploffen ze weer dicht bij ons; We rijden voort door Namen. Zien reeds hier en daar de uitwerksels der bommen van vrijdag en gisteren. Ik zie een zware obus ontploffen op 100 m. afstand. Tegen den middag komen we aan te Salzennes, voorstad van Namen. In den namiddag krijgen we eten. Ik begin een brief aan Celine op den dorpel eener heerenwoning. Onderzoek door

gaan niet tot Rocroy dat reeds aangevallen wordt zegt men. We bereiken tegen avond nog de statie van Auvillers. Daar meenen we den trein te nemen. Dr. Snoeck springt op den eersten. Hij alleen van de Kolon is weg: men zegt hem half zinneloos. Wij wachten – gaan naar eene weide, waar het 10^e linie legert. Daar worden eetwaren gegeven: we komen te laat daarvoor. We willen rond 8½ u de laatste trein nemen naar Hirson. Hij is opgepropt met gekwetsten uit Charleville en omstreken. We geraken er niet op. Toch eenigen vertrekken er mede o.a. E.H. Heylen. We vermaken de voeten van een aantal onzer soldaten die leelijk gesteld zijn. 's Avonds laat geraken we, met een heel groepje ambulanciers bijeen onder 't geleide van en médecin divisionnaire. We gaan slapen in eene soort smisse, ijzermagazijn op den zolder in 't hoei. 't Stinkt er afgrijpselijk: toch slapen we een goede poos.

Woensdag 26 Aug.

's Morgens zeer vroeg (4 u.) op. Vele soldaten staan reeds in 't gelid – eetwaren worden uitgedeeld: ik geluk er in ook eenige Franse beschuiten te bevrappen. We zien generaal Michel te paard. Er zijn geene treinen meer: die van gisteren avond is de laatste geweest. We trekken af naar Liart, waar we rond 10u. toekomen. Onderwege door de Fransche boerendorpen: schoone streek. Zeer weinig bewoond: eenige groote hoeven, vuil. We ontmoeten nog vluchtelingen. Eene vrouw die we aanspreken woont maar op 7 km. afstand en daar zijn reeds Duitschers (Tusschen Eteignères en Auvillers hebben we Judo Luypaert, art-de forteresse (7) gezien en gesproken ook nog een andere Opwijckenaar). Te Liart zien we opnieuw generaal Michel. Daar wordt vleesch uitgedeeld. We eten eene doos met ons tweeen. Rond den midag begint men de verschillende regimenten voetvolk te klasseeren. Wij gaan in eene weide – geen overheid. We zullen niet vertrekken zeggen sommige chefs. We verdeelen ons in secties zooals te Flawinnes en trekken maatje wie er eerst zal vertrekken. Mr. Hooghe neemt bevel. Hij ontmoet gelukkig Dr. majoor Piret die aan een Colonel d'Etat Major voor ons ten beste spreekt Deze neemt onze zaak in handen. Een Comandant artilleur maakt lelijk leven tegen zijne mannen en tegen ons: lieve woorden: hij bedreigt zijne soldaten met revolver en schreeuwt dat hooren en zien vergaan. We moeten water halen voor zijne mannen. Ik haal twee of drie emmers en kom alzoo te laat om met mijnen groep in de spoorhalle te gaan. We worden eens binnengelaten doch worden langs den anderen kant weder naar buiten geleid. Eindelijk geraken we toch terug binnen rond 5 u. We worden verdeeld per wagon groepen van rond de 50 à 60 man. Bij

elke groep worden eenige brancardiers gezet. Eetwaren voor 24 uren worden uitgedeeld: waarlijk niet te veel. We gaan onze gourde met water vullen en wachten daarna ongeduldig de komst van den trein af. Eindelijk: we stappen in: 't zijn gesloten goederenwagens. We zitten met 58 man in een wagon: opeengeperst als haringen: ik in 't hoekske. Rond 6 u. 6 ½ u. vertrekken we: Hirson – Laon – Soissons – Parijs – Rouen. De nacht is schrikkelijk: geen licht – gedurig gevecht en getempeest voor plaats. Sommigen zitten – liggen half – alle soort manieren worden uitgevonden om plaats te winnen – men zit tusschen elkanders beenen, ligt op elkander. Ik weinig of niet gezeten: 2 of 3 maal een tiental minuten op hurkje gezeten afwisselend met mijn gebuur. Dan staan zonder de voeten te kunnen verzetten. Ongehoorde martelie!
Ik heb geweend. Gedachten ...

Donderdag 27 Aug.

's Morgens, als het licht wordt, houdt de trein ergens stil: eene voituur wordt aangehecht en eenige mannen verlaten de onze: we hebben het iets ruimer, doch niet veel! Goed, geestdriftig onthaal in vele statiën, waar onze komst aangemeld was: men brengt eten en drinken, wijn – bloemen enz. Belachelijke houding onzer soldaten (sommigen). Vooral in Soissons goed onthaald. We passeeren op ½ u. afstand van Parijs, waarvan we de meeste monumenten goed onderscheiden. Rond 9 u. van den avond komen we te Rouen toe. Daar zien we wagens van tram omstreek Gent. Ook Engelsche gekwetsten komen in groote hoeveelheid toe. Hunne brancardiers werken goed en met veel orde. We mogen in de statie staan schilderen tot rond 1 ure van en nacht. Dt. Kapt.... komt eindelijk vragen wat we verkiezen: nog eene uur of langer wachten naar koffie, ofwel vertrekken naar een cantonnement: allen verkiezen te vertrekken.

Vrijdag 28 Aug.

In den nacht trekken we door Rouen naar eene voorstad: Petit Luévilly: daar vinden we onderkomen in de Filature (8) "La Flandre". We zetten ons neder op de bank en slapen met het hoofd op de tafel, waarop de fabriekmeisjes gewoonlijk eten. 's Morgens ben ik gebeten door de beestjes. We worden geravitailleerd: koffie met cognac of rhum er in en Fransch brood. Twee- of driemaal per dag hebben we appel; we worden terug in secties verdeeld. Eerst zijn we met ongeveer 70 man (van 600 ambulanciers en brancardiers die er te Namen waren). Alle dagen vergroot het getal. Voormiddag bij arme werkvrouw binnen geroepe om te rusten – voeten wasschen.

zien en gesproken Eulalie De Lathouwer en Delfien Van Geet en dochter van Mie Naren. Gelukkig te vernemen dat te huis nog alles goed was. Mijne groeten doen overmaken. Ze konden nog rijden tot Baesrode of St. Amands-Puers. Celine zou me komen bezoeken! 12¾ u. terug in Oude-God. Aanstonds vertrek naar Hemiem. Onderweg tegen-order. 's Avonds terug in Oude God.

Vrijdag, 18 September.

Terug naar Antwerpen om de vlaggen die we gisteren besteld hadden. Geweest bij Constant Janssens, schoenwinkel. Kennis Lindemans. In Nederlandsche Boekhandel kaart gekocht, ook "Het Leven" en Brusselmans! Gisteren aan TH. Verellen 20 Fr. ontleend. Geteekend.

Zaterdag, 19 Sept.

's Morgens te 8 u. gereed om te vertrekken naar Thielrode. Hevige regen: te 8 u. tegenbevel; men blijft.

Zondag, 20 Sept.

Te 2u. lof gespeeld te Mortsel. 3 ½ u. bezoek van Victor Vermeyen, Celine kan daar komen!

Maandag, 21 Sept.

In den voormiddag komen we Victor Rombauts, Frans Van Langenhove en André Miers tegen – brief medegegeven – 's Namiddags bezoek van Vader! Wat een geluk! Met hem geslapen op de Pieter Rijpenslei bij jufvr. Heylen.

Dinsdag, 22 Sept.

7 ½ u. op weg naar Hemiem. Vader vertrekt. Mijn hartelijkste groeten aan Celine, de kinderen, moeder, broers en zusters medenemende. We gaan langs Hemiem, Schelle, Basel, Temsche, Thielrode, Elversele. Daar blijven we wachten tot rond 6 u. 's avonds. Eugeen gaat naar Hamme: vruchteloos. 's Avonds gaan we verder door tot St. Niklaas, naar ons oud cernement: de turnzaal.

Woensdag, 23 Sept.

We gaan naar Jan De Smedt, vinden hem in "De Ton". Slapen in de "werkmanskring".

Donderdag, 24 Sept.

Te communie! De priesters, meer de Vlaamsche zijn aalmoezenier benoemd. Gemaets capitein. Wij, met 18 man aangeduid voor het 10^e linie, 6 voor het 2^e Bataillon. We worden naar Drie Gaaien gezonden, waar ons Bataillon gecantonneerd is. 's Morgens Hendrik Van Den Steen en zuster gesproken: brief medegegeven voor Celine. Ga naar Hoboken! In Drie Gaaien worden we "Guillaume en ik" aangeduid voor 4/II. Goede keuken. 's Avonds wandeling met Guillaume en een mijnwerker uit Borinage.

Vrijdag, 25 Sept.

Te 8 u. vergaderen we voor vertrek. Kennis gemaakt met Dr. Wauthier van ons Bataillon met Jos. Meeussen, hulpdoctor; met Maurice,

Armand De Ghendt en Nouma x. In den namiddag gaan we naar Hamme. Slapen, Emiel Van der Weyden en ik in de ijzerenwegstraat, tegen de melkerij, bij brave menschen.

Zaterdag, 26 Sept.

5 ½ u. vertrek naar Grembergen – bij fam. De Wapenaar binnen geroepen. Goed onthaal – met dochters Lindemans gesproken. Dan naar Dendermonde: Paters Bruno en Odilo gesproken in burger. Ons bataillon naar St. Gillis – Denderbelle (Dries). Met Emiel wat rondgelopen. Cie 2 en 3 in 't oog houden. 's Avonds terug naar St. Gillis – tamelijk hevig gevecht. Tegen avond zijn wij met Majoor Maris aan den barreel op St. Gillis. Ons bataillon heeft 9 gekwetsten. In de richting van Aelst word ook ferm gevochten rond Audeghem en Ghysseghem. 's Avonds avonturen 1^e met Emiel 2^e met Rucquoi. We slapen op een hooischelf op den draai – dicht bij ijzerenweg.

Zondag 27 Sept.

's Morgens aan de statie van Dendermonde. De Duitsch heeft gisteren vele verliezen gehad: een caisson genomen, ook wagens met paarden enz. Rond 7u. trekken we terug naar Denderbelle, zelfde weg als gisteren. Onderweg zien we Duitsche kleederen liggen; we zien ook een wagen met paarden aan de Duitschen ontnomen. Huizen waar vele geweerkogels insteken. Gisteren avond een order aan Majoor Maris gehoord. Ik geef eenigen uitleg – Alfons Buyens aangetroffen in 3/II. We zien door 't veld een breede baan langswaar de Duitschen 's nachts afgetrokken zijn naar Wieze. We spreken met menschen uit de streek. Sommigen kennen mij: goed ontvangen in een boerenhof op den draai eener baan. Armand en Rucquoi worden naar hospitaal gezonden. Armand Van Herck vervangt De Gendt. Rond 10 ½ worden Emiel en ik met 2 compagnies naar Lebbeke gezonden langs Molenstraat; we gaan naar het dorp, broederschool. Kerkhof – bombardement op Lebbeke. We weten niet van waar 't geschut komt. Commandant Goovaerts verzorgd – naar de kleine plaats. Met zuster van Kalleboem gesproken – uitleg over wreedheden in Lebbeke gepleegd. Op al de deuren "Güte Leute". Op de kleine plaats komen nog verscheidene gekwetsten toe: we verzorgen ze. Cap. Monnayeux? zeer slecht. Emiel gaat mede naar Dendermonde. Onze mannen trekken voorlopig achteruit. De Etat Major der divisie te Lebbeke in huis Haems. Het hospitaal der zusters wordt beschoten door de Duitschers. Duitsche gekwetsten, welke er in zijn, worden verder gevoerd met stootkar. Alle soort voertuig wordt gebruikt. Engelschen nemen eene fotografie van karretje met dijsel waaraan pater Coppens – een hond erin. Pater De Mets en ik er van achter aan. Voor de eerste maal

Zaterdag 14 Nov.

Naar ijzerenweg. Niet uit den tranchée geweest, daar ook geslapen met Emiel.

Zondag 15 Nov.

Naamfeest des konings. Te communie in Ave-capelle. Dan naar Eggewaertscapelle 30 f. sol-de meer.

Maandag, 16 Nov.

Naar Roosdam. Onderweg spek en melk en vet bij burgemeester van Zoutenaai. Lekker pap bij Servaas Haene.

Dinsdag 17 Nov.

Naar ijzerenweg met Sus Straatmans geheel den dag in tranchée. Verbraeckelt vrijwilliger van Wolverthem 4/I wordt door schrapnel gedood dicht bij ons. Aalmoezenier er nog bij geweest. In tranchée geslapen; koude voeten!

Woensdag 18 Nov.

Naar Eggewaertscapelle A. Buyens veroordeeld ter dood? Veranderd in levenslang door Koning! Eugene gezien. Naar Veurne gegaan. Daar Al. De Smedt gesproken. Kaart van Adv. J. De Smedt: te Opwyck alles rustig en stil! (17,18 Fr. getrokken).

Donderdag 19 Nov.

Blijven te Eggewaertscapelle tot 's avonds. Vertrekken rond 4 ½ u. door sneeuw en wind en modder naar de loopgracht. Slapen in de opene schuur van den Kolonel. Vriest zeer hard!

Vrijdag 20 Nov.

Onmogelijk te slapen van koude voeten! 's Morgens naar ijzerenweg – geheel den dag beweegloos gezeten. Nieuwe hulpaalmoezenier E.H. Pauwels. 's Avonds zieke naar poste de secours. Dan te voet naar Eggewaertscapelle om auto. In Eggewaertscapelle blijven slapen bij brancardiers van 13^e (broeder Van der Cruys van Lombeek (St. Cath.), beste pap. Hemelsbreed verschil voor den dienst tusschen 10^e en 13^e.

Zaterdag 21 Nov. St. Cecilia.

Lieve heilige b.v.o.! Te communie 7 u., 8u. mis voor overledensoldaten van 13^e; ik gespeeld. 9u. mis ter eere der H. Cecilia vanwege de muzikanten van 13e. Naar Roosdam bij s. D'Haene – onderwege bij burgemeester. Zoutenaai 1 pond vet. 's Middags mislukte pudding. Het winterweder dat we nu hebben is aangenamer dan den verdrietigen regen en de vreeselijke modder van vroeger. Maar koud in de tranchée. Geslapen ~~in de nieuwe hoeve bij de kanonniërs. Bijna den heelen nacht artillerievuur Duitschers op korten afstand.~~ bij s. D'Haene.

Zondag 22 Nov.

Naar mis en te communie naar Vecappelle. Daar gesproken Ch. VanderBeken van Assche

12e Linie. 's Avonds naar tranchée; geslapen enz. zie wat hooger doorgehaald werd.

Maandag 23 Nov.

's Morgens naar tranchée. Tegen avond 5 dooden en 7 gewonden in hoeve tegen toren van Oud-Stuivekenskerke. Soldaten der 4/II die in voorpost waren; in hoeve getroffen door 3 à 4 obussen Rond 10 u. in Eggewaertscapelle aangekomen doodmoede.

Dinsdag 24 Nov.

Goed geslapen in school. 's Namiddags begraven op 't kerkhof van een der gekwetsten van gisteren; dat maakt 6 dooden.

Woensdag 25 Nov.

Te communie. Dank! Naar Alveringhem met Emiel en Jan Koninckx. Luitenant Vande Velde Joz. gesproken 2^e Chasseurs 4/II. 't Doet deugd iemand uit de streek en over de geboorteplaats te kunnen spreken! We zullen soms aan elkander schrijven. Hemd en handschoenen van Jozef gekregen. 4 u. vertrek naar Front. Geslapen bij M. Lannoy. St Catharina. Zalige feestdag aan schoonmoeder!

Donderdag 26 Nov.

Naar ijzerenweg. Van gansch de dag hebben de Duitschers geen enkel schot gelost in onze richting. Hevig artilleriegevecht langs Yperen. Een paar hoofdstukken gelezen in de "Navolging Christi", die ik gisteren in Alveringhem heb kunnen kopen. God zij dank daarvoor!

Vrijdag 27 Nov.

Naar Serv. D'Haene. De vrienden gaan naar Veurne of De Panne. Eergister is Joz. Meeussen van Deurne onze hulpdoctor gekwetst in den arm door gewerschot bij ongeluk afgegaan. Arme jongen!

Hij is vervangen door Dr. De Loose uit de Col. ambulancie – Heel den vrijdag gebleven bij D'Haene. Middagmaal er genomen. In Streuvels Duimpjesbundel gelezen.

Zaterdag 28 Nov.

Geheel den dag bij D'Haese tot 4 u. Vertrek naar tranchée. Volgens Dr. Wauthier moeten er nu 4 brancardiers in de loopgrachten blijven dag en nacht; de anderen in poste de secours.

Zondag 29 Nov.

Geheel den dag in tranchée met Meskens van Opwijck, Mannaert van Bornem, Gillis van Merchtem. 's Avonds naar Eggewaertscapelle.

Maandag 30 Nov.

Te communie! Geschreven aan Luitenant V.d.Velde. Gezamenlijke brief aan H. Minister. Raad van marice Marice.

Dinsdag 1 Dec. St. Eloi

Te communie! Ik maak een smeekschift op aan de minister volgens raad van majoor en Dr. Wauthier. 3 ½ u. vertrek naar ijzezen weg. Slapen in poste de secours.

Zaterdag 26 dec.

Te 1 ½ u. op weg. 8e afgelost – Poste de secours op boulevard. In kelder. Nieuwpoort gebombardeerd door stukken van 28 en 32. Putten van 12 à 15 m. doorsnede op 2 à 3 m. diep. Kasseistenen over de huizen en op 50 m. afstand. In 't collegie – kelder der gendarmerie. 's Nachts in kelder geslapen.

Zondag 27 Dec.

Gebiecht. 9u. nieuw bombardement tot iets na den middag. Belg gedood door Fransche schildwacht. Franschen en Duitschen in tranchees op 12 m. afstand. 's Avonds goed geëten. Hulp der mitrailleurs Alf. V.d. Straeten korporaal in keuken der mitrailleurs.

Maandag 28 Dec.

3u. afgelost door B. Naar De Panne bij de Kapitein De Berne en Van Hove. Eugeen V.d. Broeck gezien. Nieuws in de kolone: vaders van familie zouden vervangen worden.

Dinsdag 29 Dec.

Te communie. Photographie laten maken bij Jos. Peeters van Lier. E.H. D'Hooghe gesproken: geen nieuws.

Woensdag 30 Dec.

Naar Wulpen. Op zoek naar logement gevonden bij vrienden van 3/II. Geslapen met Fr. Herinckx van Groot-Bijgaarden, klas van 1902. Majoor Dumart gesproken over geschenken – zeker recht er op.

Donderdag 31 Dec.

Laatste dag van 't droeve jaar!

Vrijdag, 1 Januari 1915

2 u. naar Nieuwpoort 3u. naar Lombartzijde steenbakkerij. Ballen schuifelen naast ons. 's Avonds een gekwetste met veel moeite tot aan poste de secours. Rapport van luitenant Pacot. Terug naar tranchéé – blijven in een huis.

Zaterdag, 2 Jan.

Blijven in Nieuwpoort. Rond middag tot 4 u. zeer hevig bombardement van Nieuwpoort. Schrikkelijk. Een obus vernietigt totaal 2 huizen en begraaft in den kelder 27 man van 1/II. Allen dood! Luitenant Lamotte en Marten adjudant Meunier, fourier Linger; de keuken van 1/II. De genie begint aanstonds het "déblayement", wij helpen van 10u 's avonds tot...

Zondag, 3 Jan.

5 u. 's morgens: 15 lijken zijn opgehaald. 5 ½ u. we vertrekken naar De Panne. ...11 ½ u. ik spreek met Majoor Piret: "de zaak zal geregeld worden morgen of overmorgen."

Maandag 4 Jan.

Brief naar Celine en Minister en P. Lindemans. Lijst der brancardiers voor de verandering. 's Avonds bezoek aan luitenant en onderluitenant 4e Linie (Degoutant).

Dinsdag 5 Jan. Woensd. 6 Jan. Dond. 7 Jan.
Bij HH V. Hove en Debève.

Vrijdag 8 Jan.

Bij luitenant Pacot: theorie en bij de Compagnie (Solde)..

Zaterdag 9 Jan. En Zondag 10 Jan.

Op de villa Pierrot.

Maandag 11 Jan.

Naar Wulpen.

Dinsdag 12 Jan.

10u. naar De Panne bij Commandant Coco vragen ons de vervanging te doen. Aanstonds gedaan. Briefje voor Dr. Groveline. Terug naar Wulpen. Afscheid van Dr. Groveline, Wauthier en de kameraden.

's Avonds terug naar De Panne. Dank u, o Heer!

Woensdag 13 Jan.

In de kolon terug 7 ½ u. koffie 11 u. appel 12 u. soep 2 ½ appel 3 u bij Commandant Coco om tabak en cigaretten.

Donderdag 14 Jan. Vrijdag 15 Jan.

's Avonds Van Heyghem of Van Neyghem van 't Eeksen gesproken. Fr. Van Linthout heeft hem gezegd dat ik dood was! Geschreven aan Not. Wynants, Paul Lindemans, Jef Wijckmans, Fr. Van Linthout.

Zaterdag 16 Jan.

Jan Buggenhout komt in De Panne en blijft er voor 8 dagen. Eug. Van den Broeck heeft me gisteren de 20 Fr. weergegeven, die ik hem geleend had.

Zondag 17 Jan.

Jan Buggenhout komt met ons soupeeren en den avond doorbrengen. Leute. Hij blijft slapen. Dezen middag zijn we vriendelijk uitgenoodigd om mede te dineeren in familie ook een sergant majoor van 't 14^e Linie.

Maandag 18 Jan.

Ik schrijf naar Celine door tusschenkomst der HH. K.J.Kuyck en Joz. Buggenhout.

Dinsdag 19 Jan.

Geschreven naar P. Moerenhout en Not. Wynants.

Woensdag 20, D. 21, Vr. 22

Jan Buggenhout heeft heel de week bij ons geslapen. 's Avonds goed vermaak. Bijna dagelijks naar de kerk en te communie. Vandaag de kaart van Celine gekregen geschreven den 10 Jan. Ook kondigt Pot Lauwereys, aalmoezenier me aan dat we aan de dagorde gestaan hebben. Welke dag? (voor de zaak van Nieuwpoort).

Zaterdag 23 Jan.

Geantwoord aan Celine langs het aangeduid adres. M.C. MaleFroy – Sas v. Gent. Eugeen V.d. Broeck wordt aangeduid voor het 8e.

Woensdag 24 Maart

Bon voor offertent geteekend.

Donderdag 25, Vrijdag 26, Zaterdag 27 Maart.

Gewoon leven. Zat. avond Adjutant Tulkens? gesproken.

Zondag 28 Maart Palmenzondag.

Palmwijding bijgewoond in Notre Dame Gloria, laus in faux bourdon. Oude zang – volk zingt een weinig mede: Credo, soms meerstemmig! Palmtakken worden na de Consecratie uitgedeeld. Bewaren! Bijzondere zang van het Tractus aangeduid in 't Zondagmisboek. Na de mis adjunct Tulkens? terug gesproken. Vespers en lof in St. Pieter. Begin der vespers faux bourdon, door leerlingen van broeders? Weezen? 's Namiddags E.H. Huybrechts gezien en gesproken, alsook Hendrik Heyman. Rit per auto. Mr. Huybrechts vraagt me zijn secretaris te worden of ordonnance. Aangenomen!

Maandag, 29 Maart.

Ambulanciers. 2^e van rechts: Louis Geeurickx.
Links van hem: Jan Buggenhout (?).

's Middags kondigt men mij aan (Kapar.) dat ik te 2 ure op 't bureel van den E.H. Hoofdaalmoezenier zal zijn en voorloopig nog den nachtdienst zal waarnemen. Ik ga! Hartelijk onthaal! Begin van het werk. 's Avonds wandelin met Paul Lindemans.

Dinsdag 30 Maart

Namiddag naar 't bureel.

Woensdag 31 Maart.

Te biecht in Notre Dame

Witte Donderdag, 1 April

Te communie in de abulancie Dienst in St. Pieter en O.L.Vrouwen. Plechtige en prachtige communie der Fransche vrouwen en kinderen. Ik ben ten zeerste bewogen: er is nog godsvucht in Frankrijk. God, schenk hunne mannen, vaders en zonen weder. Ontferm U over de dooden en bijzonder over onze Belgische soldaten, weduwen, weezen, onze familieleden! God in hoever mogen en moeten we Duitschland, die Duitschers ten minste, die oorzaak zijn van den oorlog, die hem zoo barbaarsch voerden in België, in welke mate moeten we ze verafschuwen-, haten? ... Vreeselijk!

Goede Vrijdag 2 April.

Dienst in Notre Dame Vaxilla Regis prudeunt? God, die door uwen heiligen kruisdood het leven aad e menschen hebt wedergeschonken, schenk nu ook aan ons arm vaderland, dat bijna levensloos ligt onder de klauwen van den Duitschen dwingeland, het leven weder! Schenk moed en kracht, hulp en bijstand aan mijne vrouw en kinderen!

Zaterdag, 3 April

Mis in St. Pieters. Goed orgelist, schoone dienst.

Hoogdag van Paschen (4 April) Resurrexit!

God, laat ook ons Vaderland verrijzen! opstaan uit zijnen dood! – te communie in de kapel 10u. mis in O.L.Vr. 4 u. lof en vespers. Sermoen 7 u. vergadering in de soldatenkring. 2 liederen van me gezongen door E.H. Brabants, ik begeleider – veel bijval.

2^e Paaschdag

Brief aan Celine met Paaschwenschen – verzonden langs B. Meert.

Dinsdag 6 April.

Gewone dagorde. Bezoek van Em. Tysmans. Groeten van P.J.C. Deze had hem Ramskappelle voorgezongen: 't was zoo schoon, zegde hij! Emiel gaat slapen in hôpital de passage.

Woensdag 7 April.

Voor- en namiddag naar bureel.

Donderdag 8 April.

Id.

Vrijdag 9 April.

Id.

Zaterdag, 10 April.

Id. 's Avonds wordt ik in de ambulancier vervangen door Bogaerts, regent, te Antwerpen.

Zondag 11 April.

Ik ben geheel in den dienst van E.H. Huybrechts. Gode dank! In mis van 8 $\frac{3}{4}$ preekt E.H. Aalmoezener. Na de mis Oremus pro Rege ik antwoord daarna. Libera – Solde betaald tot 10 April inbegrepen. Ik wordt, door toedoen van E.H. Huybrechts, aangenomen voor kost en inwoon door de E.Z. Franciskane. Slapen in nr. 12, boven ons bureel. Namiddag 3 u. vespers en lof. 's Avonds gezellige vergadering. Ramskapelle komt nogmaals voor de pinne! Velen vragen om het af te schrijven of te laten drukken. In 't klooster aan tafel met E.H. Luns van Eekloo en Pater minderbroeder Rembertus Verthé.

Maandag, 12 April

3 $\frac{1}{2}$ u. feest in municipaal theater met Noté en andere beroemdheden: ik geraak er niet binnen. Walpot gezien.

Dinsdag 13 April

Een brief gelezen van Heer Alb. Hertsens over 't leven in Engeland – Eerste communie zijner dochter – Zijn dagboek – Normalschool heropend – gedacht van professor Tysmans – zijn besluit.

Woensdag, 14 April.

E.H. Pastoor van Muizen leeren kennen, alsook hulpdoctor Clottens van Mechelen te Brussel wonende. 's Avonds naar militaire Kring.

Donderdag 15 April.

Paul Lindemans komt 's avonds. Samen naar Cercle militaire.

Vrijdag 16 April.

E.P. De Vocht redemptorist gesproken over Engeland – toestand van 't katholicisme in Engeland. 't Protestantisme heeft nog 't hooge woord – gewoonlijk rijke goed geleerde en beschaafde clergyman oud leerlingen der Universiteiten van Oxford en Cambridge. Nog ver van 't Katholicisme. Betrekkelijk weinig bekeerlingen – evenveel afvalligen. Te lezen werk daarover (zeer degelijk) "La Renaissance catholique en Angleterre" par Thureau Dangins de l'action catholique Française bij Beauchesne Paris 3 vol.: 2 Fr. Gesprek over kloosters en kloosterlingen – Jezuiten tegen Dominicanen over de gratie (Dominikanen = Thomisten) – over Pater Godts-Ceusters-Raeymaeckers niet meer Redemptorist. Over Pater Baeyens; hij kent dezen niet.

Pater De Vocht was eerst professor in Klein Seminarie. Dan in Groot Seminarie. Thans Redemptorist. Heeft nog al lang in Engeland ver-

bleven. Er was geen werk meer – Hij kende Pater Dom. Augustinus.

Ook Pater De Groot S.J. professor. in O.L.Vr. College te Antwerpen gesproken. Flamingant hevig en praktisch. Na den oorlog Vlaamsche kwestie moet vooruit – ook nu tijdens den oorlog. Goed argument: wij hebben voor de rechtvaardige zaak gestreden zeker zooveel als de Walen; wij willen nu ook ons recht; we moesten niet zooveel vragen, maar nemen wat ons rechtvaardig toekomt. Vergelijk eigenaar van een huis toont niet zijn titels maar handelt als eigenaar. - Toenadering tusschen Holland en België op touw. Nu boeten we voor 1830. Pater De Groot stelde zich bij begin oorlog ten dienste van landsbestuur. Aalmoezener in fort en forteresse – Gevangen genomen; slechts 2 dagen; dan los en 2 maand rondgereisd in Duitschland – gesprek met Duitsche S.J. Hunne meening: Duitschland politiek gedwongen. Uitleg. Oostenrijk. Behendige politiek van Frankrijk. Onbaatzuchtigheid van Engeland. – rechtvaardig van Duitschland. Hulp van Frankrijk: niet gereed: dus wij.

Zaterdag 17 April:

E.P. De Groot en De Vocht zijn aalmoezener benoemd aan 't Front. De Groot 6e linie. EH Geens, Amerikaans priester, naar Rouen gezonden. Moedig gedrag te St. Margaretha-Houthem – belooning. E.H. Cornélius (bisd. Luik) Amb. 3DA later 19 Sept. aalm. genoemd – 14 lin. 2de Bataillon. Gevangen in Duitschland. 3 maand als gewoon soldaat gehandeld. Nu terug gezonden, door Van Bissing, naar Belgisch veldleger – langs Zwitserland. 's Avonds repetitie in Cercle voor mis morgen. Solde getrokken 3,93 – Bij de zusters betaald 2 Fr. daags.

Zondag, 18 April.

Mis en communie in de ziekenzaal der soldaten. Gesproken met Luitenant. Aug. Bieseman van Assche, getrouwd met Clementine Bouchez. 8 $\frac{3}{4}$ u. mis in O.L.Vrouwkerk – Schoon sermoen door E.H. Huybrechts: Le Rôle du prêtre, "De Goede Herder" Evangelie. Gezongen met 3 man: Credo enz. "Adorote te" aan de Consecratie. 2 ure: ik vergezel E.H. op zijne reis naar Samgate, Cap blanc-nez, Escalles (bij Maire), Peuplingues – Pihen – Laudrethun – Caffiers, Guines, Calais. Prachtige reis – prachtige streek op uitgelezen zondagnamiddag. Afwisselende zichten op de zee en door bergen en dalen. Schoone zee! We zien goed de kustten van Engeland. Krijtrotsen die hoog blinkend boven de zee uitsteken. Verscheidene oorlogschepen op zee. Wonderprachtige reis in een overschoon landschap waar niets ontbreekt: zee, zon, bergen en dalen, goed bebouwen velden – inlegwerk – (groen – grijs – bruin), bosschen, hoeven – lieve kleine dorpjes. Lof

Zondag, 2 Mei.

Te communie met de gekwetste soldaten. Geestelijk Liederen met harmonium. 8 ¾ u. mis in O.L.Vr. Heel den dag gewerkt. Brief van Celine geschreven den 15 April!

Maandag, 3 Mei.

Veel werk! Verandering in cantonnementen en ambulanciers. Pat. Rembert Verthé vertrekt met vluchtelingen naar Rouen.

Dinsdag, 4 Mei.

Louis Dubois heeft gisteren met Abbeloos Louis 2e Linie naar mij gezocht. Abbeloos is gekwetst geweest aan de knie – vertrok vandaag naar Camp du Ruchard voor 1 maand.

Woensdag 5 Mei.

's Avonds naar O.L.Vr. kerk lof: schoon! Catholique et Français! Wandeling naar de zee!

Donderdag, 6 Mei.Vrijdag, 7 Mei

Bij Paul geweest. 6 brieven gelezen van Marie Lindemans en van Jan Turlinckx. Adressen nagezien en bijgevoegd.

Zaterdag, 8 Mei.

Luitenant Schuyten. Tijding der ramp van de Lusitania. Schrikkelijk!

Zondag, 9 Mei.

Paul Lindemans komt in den voormiddag. Brief van Leo Lindemans en van verschillende Opwijckenaars, Peiseghem – Assche. Namiddag groote wandeling met E.H. Wuyts en professor Bernard den norm. van St. Roch Calais – Coulinghe, les Attaques, Berlinghen, Brîmes, Loues, Zouafques, Tournetsen, Palincove, Audruicy. Te Audruicy, Pater De Bruyn. Schoone kerk – Vespers. Goed orgel en fameuse organist. Dan naar Ardres, Bois-en-Ardres en Guines: Pater Van Acker S.J. Ook gesproken met E.H. Meulepas en P. H. Peeters over Standaard en lied Ramskapelle. Dan naar Pihen, Landrethem, St. Inglevert, Hervelingh en Wissant: prachtig woeste zee, veel zon en veel wind: grootsch! Dan langs Escalles; schoon in de vallei: dalen en klimmen met afwisselende zichten op zee – duinen – schoone bebouwde bergen – langs Usines du tunnel naar Samgate en Calais. Prachtig weder! Overheerlijke rit! 's Avonds met Pater A. De Graeve en F. Van Linthout gesproken. Frans op train sanitaire

Maandag 10 Mei

De kruisdagen. In Frankrijk mogen de processieën niet buiten geschieden. Met hoeveel godsvrucht zullen die processieën nu in België geschieden! Hoe heugen me die boetegangen in Opwijck! Heimwee! 's Namiddags bij Paul op den trein Gesprek over Opwyck!

Dinsdag 11 Mei.Woensdag 12 Mei.Donderdag 13 Mei.

12 u. n. de mis geweest met Paul. Orgelconcert – orgel en viool – zang – serenade de Brager! 's Namiddags met Paul naar museum. Pijp gekocht voor Paul – Wijding der zee.

Vrijdag 14 Mei.

's Avonds naar trein. Paul kan niet mee. Getten gekocht. Naar de zee!

Zaterdag 15 Mei.

Jozef Van den Broeck tegengekomen, 4 of 5 ballen gekregen bij Aartschot. 5 maand in Engeland. Thans inapte. Schrijnwerker in Nouvelle Mairie. 's Avonds met Jozef V.d.Broeck en Dubois in Cercle.

Zondag, 16 Mei

7u. mis en communie. 8 ¾ u. mis met zang 3u. plechtige vespers en lof in O.L.Vrouwkerke. Processie ter eere van de Gelukzalige Jeanne d'Arc .... De kerk proppensvol! Prachtige loFrede door Mgr. Debaut. Met overtuiging: O Marie, o Mère chérie, garde au coeur des Français la foi des anciens jours, entend du haut du ciel ce cri de la patrie: catholique et Français toujours!

Maandag, 17 Mei.

's Nachts rond 12 u. zepelins (2 of 3) werpen bommen, worden hevig beschoten. Gaan naar Engeland - Ramsgate, werpen daar 50 bommen. Terug Calais een 30tal bommen: 4 slachtoffers: 1 vrouw en kinderen – 2 huizen ingestort.

Dinsdag 18 Mei.

Met Luitenant Dubois en Jef V.d.Broeck gesproken.

Woensdag 19 Mei:

Opmaken der lijst voor liederuitgave uitgesteld. Gisteren brief van Jan Bernaerts – vandaag van J. Heylen – J. Bernaerts geeft nieuws over Opwijck.

Donderdag, 20 Mei

Paul laat een paar brieven brengen van Constant en Marie. Ik ga hem bezoeken. We wandelen in 't park. Gesprek Italië. Broeder Paul Volkaert. Ramaeckers – Onderzoek.

Vrijdag 21 Mei.

Paul heeft beloofd te komen, doch komt niet. E.H. Huybrechts zal eene maand verlof krijgen. E.H. Brabants komt weer.

Zaterdag 22 Mei.

Al de dokumenten der aumonerie geklasseerd. Voorbereiding van liederavond voor morgen. 's Avonds na het lof praatje met Frans Van Linthout.

Zondag 23 Mei.

Hoogdag van Sinxeb E.H. Brabants predikt in de mis van 8 ¾ u. Mis van 10 u. schoon gemengd koor: melodie door vrouwenstemmen: neogregoriaansch; tenoren en bassen erbij. Voorzanger 1 mannenstem. 's Namiddags be-

anderen te Grantham en Bedford. Te 12 ½ u. aankomst te Cleethorpes. Danig goed onhaal: een prachtige familie Tysmans – De Beukelaer. Noenmaal. Naar politiebureau van Grimsby, naar Prof. Tysmans. Hartelijke ontvangst. Avond doorgebracht te Cleethorpes: genoeglijk: familieportretten en andere.

Donderdag 29-7-15 Te 6 ½ u. naar Grimsby naar St. Mary's kerk: schoon, mis door kannunik, te communie, ook gansch de familie Prof. Tysmans. Koffie bij Professor; aangenaam gesprek, bezoek van een Engelschman: Te 10 u. naar Cleethorpes bezoek aan Engelsche familie – ontmoeting met juffer die Fransche les neemt. - Kaarten geschreven aan Emiel en Jozef en Meulepas. Autographen. Bad. Noenmaal – Bezoek van 2 belg. dames – Gesprek – 4 u. koffie – pak boterhammen voor mij om mede te doen. Met vader T. Cloth. en Jozefa naar Grimsby, politiebureau – Hartelijk afscheid van "Seaholme" en zijne bewoners. Wandeling in Grimsby – Naar statie – daar Prof. T. met zonen en dochter. Hartelijk gesprek en afscheid! Tot weerziens – Maria: kruiwagen spelen. Schrijven – Reis goed afgeloopen, veranderen te Peterboro; 11 u. Kings Cross – Underground Mark Lane.

Vrijdag 30 Juli: Ontbijt mis – Huybreghts, Boey, Prins – Manchester Square 20. Wallace Collection. Buffet – salle de jeux – Diner Woburn Place 4. Bespreking over Stem uit België. Namiddag met E.H. Huib. en Borginon naar Temple – Tate gallerie. Westminster abbey – Lyons. Diner; 's Avonds Music Hall – Paladium – Lichtzinnigheid! Te 1 u. langs Kings Cross en Mark Lane naar Tanner Street.

Zaterdag 31 Juli: Te 8 ½ u. vertrek in Victoria Station naar Folkestone. Cornéliau. Ontmoeting kinderen Wijnants met meid. Mme Wijnants. Komt me opzoeken – diner. Portret. Gesprek. Mme vertrekt naar Opwyck. Kus aan de kinderen voor mijne kleinen. Goede reis! Te 5 u. naar Boulogne per boot. Gevaren aan den achtersteven. Te 7.21 trein voor Calais. Goede aankomst. Gode zij dank.

Zondag 1 Aug.

Verjaardag der mobilisatie. Gode dank dat Hij me tot hiertoe gespaard heeft. Groot getal brieven gevonden: ook een kaart van Celine! Alles goed. 's Avonds schoon feest in nr. 33 Rue Notre Dame.

Maandag 2, Dinsdag 3

Woensdag 4 Aug.

Een kaart van Louise gekregen langs Tilburg.

Donderdag 5 aug.

Bezoek van Fr. Van Linthout. "Het Vaderland" verschijnt voor de 3e maal. Dinsdag 3 gaf het zijn 1e nummer.

Vrijdag 6 Aug.

Goede repetitie 's avonds.

Zaterdag 7 Aug.

Bezoek E.H. Marinis. De Stem komt toe! 500 nrs.

Zondag, 8 Aug.

Gewoon dagorde. Voormiddag komt Paul. Hij vertrekt in verlof met boot 4 u. Ik vergezel hem tot aan de statie. Ook E.H. Meulepas vertrekt. Bijna op 't onverwachts. 's Avonds feest in "Kring".

Maandag, 9 Aug.

Verzending der Stem, met stootkarretje naar train divisionaire. Lezing van Pages de Gloire. Lezing van X. De Maitre "Voyage autour de ma Chambre." Mijne avondmijmeringen: gaan mijne gedachten naar huis = naar Celine en de kinderen – onze ouders, broeders, zusters. Bedenkingen over oorlog en vrede.

Van Dinsdag 10 tot Woensdag 25 Aug.

H. Lodewijk, Koning van Frankrijk.

Altijd 't gewone leven zonder veel afwisseling.

6 u. opstaan 6 ½ u. mis 3 of 4 maal te weke Communie. 7.10 u. koffie 7 ½ u. aan 't werk tot 12 u. middagmaal. 12.25 u. aan 't werk; 5 u. avondmaal 5.20 aan 't werk; dan een paar gazetten lezen. Bezoek aan E.H. Hoofdaalmoezenier tot 9 u. dan werk, gewoonlijk correspondentie (persoonlijke) tot 10 à 11 ure. In deze tijdruimte bezoek ontvangen van E.P. Evrard (Nic. Lauwereys), Pater Leys, Josse Ghysbrechts (Ridder der Leopoldorde). Vandaag 25 Aug. Eug. Van den Broeck en Mathijs, die naar Engeland geweest zijn. Interessante verhalen over hune reis naar Bradford – Londen – Engelsch Vrouwvolk – sermooon van Mathys in 't Hyde Park!

Donderdag 26, Vrijdag 27 en Zaterdag 28 Aug. - niets.

Zondag 29 Aug:

Gewone Zondagorde. 's Avonds schoon feest in Cercle. Oprichting eener Chorale aangekondigd: Heer Hemberg, bestierder – "Amour sacré" uit Muette de Portici gezongen, bijval. Die muziek zegt nochtans niet veel.

Maandag, 30 Aug.

Bezoek E.H. De Jongh – aalmoezenier bij de werkers Engelsch leger. Verhaal van den aanval op 't Hooge: munitieregen – dooden E. bij aanval slechts 9: drie tranchés vooruitgegaan waarvan 2 die ze een paar dagen vroeger verloren. Dan beschieting door de Duitschen: 2000 Engelschen dood. Gevolg: terug

's Avonds met Paul naar Kring. Koor "Les Bréziliennes" doet me op 't huis denken.

Maandag 4 Oct.

Jan komt weer: hij moet vertrekken naar 't Front ook Ach. Boeyckens – naar elke divisie 11. Spijtig! 's Avonds tot 8 ½ u. gezellig samen zijn met Jan en Boeyckens. Verhalen uit verleden winter: oorlogsleven.

Dinsdag 5 Oct.

's Middags en 's avonds weer gezellig gesprek; te 5 u. komt Jan. Intimiteiten. Later komt Boeyckens ook nog. Ze blijven tot 8 ½ u. Spijtig dat ze moeten vertrekken. We zouden anders zoo menig gezelligen avond hebben kunnen doorbrengen! Dezen avond te 6 ½ u. opening der retraite voor priesters en kloosterlingen. E.P. Cools preekt. La vie. D'ou venons nous? Ou allons nous? « Veni creator » en kort lof na het sermooen.

Woensdag, 6 Oct.

Sermooen van E.P. Cools: "Le peché".

Donderdag, 7 Oct.

Sermooen van E.P. Cools: "La mort".

Vrijdag 8 Oct.

Sermooen van E.P. Cools: « La miséricorde » Lof, Te Deum! Dank U, o Heer, dat ik deze retraite heb kunnen bijwonen.

Zaterdag 9 Oct.

's Avonds naar E.H. Steyaert. Veranderingen in 't aalmoezenier wezen. Te Deum als Penitentie voor mijne biecht (11 ure moeder gevallen!)

Zondag 10 Oct.

Schoon geschenk van E.H. Meulepas. Fountain pen "Onoto" – Hoe dikwijls zijn mijne gedachten deze week weeral naar huis gevlogen! Naar Celine! God gelieve ons terug bijeen te brengen! Hoe zal ik haar en onze kinderen liefhebben!

Van Zond. 10 tot Zondag 17 Oct.

Paul komt op het gedacht eene "Stem uit Opwyck" uit te geven. 't Wordt beslist en we gaan aan 't werk: Paul teekent als titelblad den toren van St. Pauluskerk. Opstelraad: Aloys, Paul, ik, Jan, Eugene. 't Vraagt veel werk maar 't zal ook veel genoeg verschaffen. Vrijdag 15 ontvang ik langs Benoit eene kaart met portret van moeder, vrouw en kinderen. Dat maakt me weer eens gelukkig! Mariaken ziet er zoo fel en schoon uit, Celine te triestig, wat vermagerd.

Zondag 18 October.

Bezoek van E.H. Steyaert. Wandeling – gesprek – 's Avonds schoon feest in den Kring.

Van Maandag 19 tot Zat. 23 Oct.

Het werk vermeerdert terug op den winkel: boekjes van De Groeve en Dr. Daels. Tweemaal bezoek van Mgr. Marinis die Duc de Vendôme bezoek brengt. Nieuws over de verande-

ringen tusschen de divisionnaires. EH Van Speybroeck zal hier komen. Veel brieven komen toe als antwoord op de Stem.

Zondag 24 Oct.

Slecht nieuws! Moeder heeft eene geraaktheid gekregen. God! en niet kunnen bij haar zijn! Wreede toestand! Een zin van Desiré doet me 't slechtste verwachten. Mijn God, red haar!

Maandag 25 tot Zaterdag 30 October

Ik onderhoud eene novene van 9 communiën voor moeder. Donderdag leest E.H. Meulepas eene mis voor haar. Vrijdag E.H. Steyaert. Moge de hemel onze smeeking verhoren. Ik vraag ook aan E.H. Heylen om ene mis te lezen. Donderdag brengt B. V.D. Steen me een briefje van Paul met portret erin van Celine en de kinderen: ik mag er nog verwachten! Danke U, o God. Mochte ik maar goed nieuws ontvangen van moeder! Vrijdag avond komt Frans Claessens me bezoeken. Erg ziek geweest. Donderdag en Vrijdag 2e nr. gereed gemaakt der Stem uit Opwyck, met stylograaf van Pater Schink. Van Aloys De Smedt 20 Fr. ontvangen voor onze Stem. Brief voor Pet. Van Heyghem opgemaakt om de Minister te zenden.

Zondag 31 October.

Moeder overleden! Zoo meldt me Celine dezen morgen per Duitsche postkaart! Moeder ... 't Kruiske door haar, bij mijn vertrek, me op het voorhoofd gedrukt, is dan 't laatste geweest ... Haar niet meer weerzien ... Hare laatste woorden, zegen, blik, alles moeten derven! God, welke beproeving! Uw H. Wil geschiede! Geef haar de eeuwige rust, o Heer en dat het eeuwigdurend licht voor haar schijne!

Ik zal veel missen laten zeggen, te haren intentie. Ik zal, bijzonder gedurende het octaaf van Allerzielen woekeren voor haar. Ik heb veel betrouwen.

Maandag 1 November. Hoogdag van Allerheiligen.

Ik kan me maar niet gewennen aan de gedachte: moeder is dood! Ik zal haar niet meer weerzien. Gelukkig dat daar is onze H. Godsdienst met zijne zielen en heiligen liturgie. Hoe vurig, alhoewel dikwijls verstrooid, mijne ge.. mijne communie! Vele blijken van troost en medelijden worden me gegeven, o.a. van de vluchtelingen, die eene mis voor moeder doen opdragen in de Courgain! Vandaag van Leo Lindemans een brief gekregen met portret van Celine en de kinderen in den hof. Dank! o God!

Dinsdag 2 November: Allerzielen!

Voor de eerste maal van mijn leven heb ik op dezen dag te bidden voor eene nabestaande ziel, moeder! Hoe schijnt me de beteekenis van dezen dag nu geheel anders. Hoe vurig heb ik voor moeder gebeden!

's Avonds gedaan met lezing van "Le maître du monde". Prachtig machtig werk. H. Geest be-waar ons het geloof!! 't Is de eenige redplank. Vandaag van Louise eene kaart gekregen langs B. Meert; antwoord op mijne Kerstmiskaart. Schoon gedacht: Jozefken's automobiel – een nieuwjaarsgeschenk van zijnen peter – waar-mede hij naar Calais gaat rijden. Dank U, o Heer, voor die kinderen, die 't leven van Celine en de anderen toch wat aangenaam maken. Sta hen allen bij, o Heer in deze droevige tij-den! Mgr. M. is naar Rome vertrokken; zal daar den kardinaal en Mgr. Heylen zien. Vandaag op de orders verschenen een ministeriele om-zendbrief Van Min. de Brocqueville over 't ge-bruik van 't Vlaamsch in 't leger. Lang, goed en doordrijvend.

Dinsdag 18 Jan.

H. Vormsel door Mgr. Lobedey aan de kleine Belgen 74, die hunne plechtige Communie ge-daan hebben den 19 Dec? in de kapel der E. Zusters. Geval J. Minnebo. School voor vluch-telingen. Minister Berryer. V. Seyv. Clooten, v. en z. M. Hoe de E.H. M. zich een man toont. Bezoek van Mgr. Lobedey aan ambulance Por-te de Gravelinnes. – gesprek – Barak voor mis – feestzaal – plan - Engelschen willen het doen. Generaal Clooten belooft alle ondersteu-ning.

Woensdag 19 Jan.

Plan van barak gemaakt voor zaal (Kapel – feestzaal enz.) 12 x 50 m. bestek 12.000 Fr.

Donderdag 20 Jan.

Interessant gesprek met Paul over Benson "Maître du monde" enz. Kurth's dood. brief. Brief aan Jw. Belpaire over Kurth – Aloys heeft aan Paul 20 Fr. gegeven voor De Stem. EH. Meulepas brengt "Courrier de l'Armée" met artikel over chansonnier. De Hymne aan de IJzer wordt speciaal genoemd.

Vrijdag 21 Jan.

Bestek barak goedgekeurd en aangenomen: de Engelschen zullen ze maken en er eene soort kantien in houden.

Zaterdag 22 Jan.

"De oorlog en Gods voorziening" van Aengen-ent gelezen. Streng wetenschappelijke uiteen-zetting. Heeft God deze oorlog gewild. Laat Hij hem toe. Over de verhouding van God tot het lichamenlijk of fysisch kwaad en tot het moreel kwaad: de zonde. De katholieken en de vre-desbeweging. Streng wetenschappelijk gansch onpartijdig boek.

Zondag 23 Jan.

Bezoek aan Raymond De Coster, Anglo-Belge – heeft roode koorts. De jongen heeft er zooveel deugd van. 's Avonds in de zaal Cinema en liedjes uit het liederboek.

Maandag 24 Jan.

Mgr. Marinis terug van Rome. De Kardinaal was hoogst voldaan over zijn eerste onderhoud met den Paus. Nieuwe brief van Mgr. Heylen in 't zicht.

Dinsdag 25 Jan.

Feest van St. Paulus. Hartelijk gebeden tot onzen grooten patroon. Zooveel aan huis, aan Opwyck gedacht. Wanneer, o God, wanneer! Veel goed nieuws van wege Paul: hij heeft 2 brieven en 3 kaarten gekregen. Ik ontvang een brief van Jw. Belpaire – over mededeeling Kurth – met vraag naar een artikel voor onzen B. Standaard – een van H. Borginon over Lie-derboek enz., een van Louis Biesemans. 's Avonds hatelijke brief gelezen door M. Neu-ray aan "l'Information" gezonden. Ongehoord!

Woensdag 26 Jan.

In nr. 22 van Vrij België en antwoord van Fr. V. Cauwelaert op 't hatelijk stuk van Neuray.

Donderdag 27 Jan.

Paul komt met veel nieuws van Marie, Leon, Constant: 2 schoone gedichten van dezen laat-ste: smakelijk! EH. Suyckers komt over.

Vrijdag 28 Jan.

Bespreking van nr. 8 Stem uit Opwyck met Paul. Een kaart van Louise ontvangen geschre-ven den 31-1-15. Van alle kanten stemming tegen XX.

Zaterdag 29 Jan.

E.Br. Theofiel Copinne (van Graide) komt me helpen voor verzenden Liederboek. Hij wacht zijn vertrek voor Congo af.

Zondag 30 Jan.

Bezoek aan Mr en Mme Van Loock Rue St. De-nis 21bis. Hartelijk! Dan naar militaire Kring. Adjudant van Dendermonde gesproken. Brave man.

Maandag 31 Jan.

Meer dan 4000 liederboekjes verzonden. Julien Minnebo – Lajeot. enz. Bezoek van Jozef Luy-paert uit Opwyck – woonachtig te Bergen voor den oorlog – mijnwerker.

Dinsdag 1 Februari.

Bezoek van zoon Carlé, smid te Assche, Croke-gem, artillerie 6 DA die naar Eu gaat voor nieu-we batterie G. 's Avonds Minnebo – Meulepas.

Woensdag 2 Febr.

O.L.Vr. Lichtmis – kaarswijding in O.L.V. kerk bijgewoond op dezelfde uur te Opwijck ook kaarswijding. Wat herinneringen! 's Avonds lof in Courgain.

Donderdag 3 Febr.

Weer een kas lekkere oorlogsfakkels aan ge-kregen. Die goede pater Cortebeek? Wandel-ing met Broeder Theofiel Copinne – veel ge-praat over Congo – Rondschrijven van Mgr. Lobedey aan de Belgische en Engelsche Pries-

suavis". 's Avonds in soldatenkring Colins van de Monnaie gehoord.

Maandag 28 febr.

Bezoek van Raym. De Coster die in de nouvelle Mairie verblijft en binnen een paar dagen naar Fécamp vertrekt. Paul komt weer.

Dinsdag 29 Febr.

's Avonds naar Mme de Renty bij Mr en Mme Van Look – damspel. Paul vertrekt.

Woensdag 1 Meert.

Raym. De Coster komt afscheid nemen, hij gaat naar Fécamp.

Donderdag 2 Meert

Repetitie: veel volk ook Dr. Van Cassel.

Vrijdag 3 Meert.

EH. Meulepas vertrekt naar Camp du Ruchard.

Zaterdag 4 Meert.

Zondag, 5 Meert:
40 uren gebed 1e dag "pour la prompte délivrance de la Belgique". Processie in het lof met H. Sacrament – We zingen: "Laudate" en "O quam suavis". Avond doorgebracht bij Mme de Renty met Mr en Mme Van Look.

Maandag 6 Maart.

's Avonds bezoek der Van Look's.

Dinsdag, 7 Maart.

Met Paul naar concert in Theater. Béatitudes en Faust door artisten der opera van Parijs. Prachtig: muziek der Béatitudes is schoon: een meesterwerk. Bezoek van Judocus Ghijsbrechts bij zijnen terugkeer uit Engeland.

Woensdag 8 Maart.

Lof voor de vluchtelingen. "Justus ut palma" van Fr. Verhelst.

Donderdag 9 Maart.

Repetitie voor 2e stem "Laudate" van Haller. Veel muziek gekregen van Cortebeeck (Tilburg).

Vrijdag 10 Maart.

Repetitie Voor 1e stem.

Zaterdag 11 Maart.

Algemene repetitie.

Zondag, 12 Maart.

Goede uitvoering in militaire mis. "Receuillement" van Melchior Vulpis – Mendelsohn – 4 stemmen gemengd koor en "Laudate" van Haller. Nieuw plan voor barak. 10 x 40 + later bijvoegsels. 's Avonds naar familie Van Look; dezen namiddag zoo innig gedroomd aan huis aan Celine en de kleintjes: hoe zal de liefde tot Celine vurig en zuiver zijn na den oorlog. Moge God hen toch sparen! Ons weder samen brengen. In den godsdienst alleen waren troost! O lieve, lieve wezens, waarvan ik zeeds zoolang gescheiden ben volgens het lichaam, doch waar mijn hart zich steeds vaster aan hecht.

Een echt christelijk huisgezin, in den diepsten zin van 't woord moet het worden. Zoo lang die lieve portretten bestudeerd, en dat van moeder! God hebbe haar ziel!

Maandag 13 Maart.

Nazien der liederen voor prijskamp met Pater Boudewijn Tinel. Broeder Coppine mag niet naar Congo: brief van M. Renkin. Repetitie Voor vluchtelingen. "Tantum ergo" van Depuydt 1 str.

Dinsdag 14 Maart.

Bezoek van Mgr. Marinis die zeer optimist is.

Woensdag 15 Maart.

Lof in Courgain. Passieprek van E.P. Boudewijn Tinel.

Donderdag 16 Maart.

Begrafenis van eenen soldaat in H. Hart: mis helpen zingen. 's Middags bezoek van Louis Dubois, die bijzonderheden vertelt over de streek; ze komen van Lt. Veereman, die in London verblijft, 28 Tanner street. J. Casier en familie

Vrijdag 17 Maart.

Jan (boy-scout) knie gekwetst, ik draag de gazetten en ga ze halen naar Train Sanitaire. 's Avonds bezoek van Jan De Smedt van 't 13e linie, die met een gezelschap naar Parijs gaat. De Cliene, een onzer zangers gaat naar Le Havre. 's Avonds na de repetitie gesprek met Van Driesche over vluchtelingen in Engeland.

Zaterdag 18 Maart.

Voormiddag naar Train Sanitaire. Geen gazetten. Bibliotheek van E.H. Van Acker – goed ingericht. Gesprek met Dontaine. 's Avonds repetitie.

Zondag 19 Maart. H. Jozef!

In militaire mis. H. Jozef – 3 stemmig koor van Fransen zeer schoon; Daarbij "Receuillement" (Mendelsohn). 's Avonds in Kring. Leynen van T. s. F. prijs van Consoervatrium v. Antwerpen.

Maandag 20 M.

's Avonds bezoek van Mr. en Mme Van Look. Wondere kere! Bekwaam man!

Dinsdag 21 M.

Repetitie Voor de vluchtelingen. "Kinderbede" Händel!

Woensdag 22 M.

Goede, deftige uitvoering in lof (Courgain). Daarna gesprek met Pater Boudewijn.

Donderdag 23 M.

Paul komt terug. Brief van Jan Buggenhout: Boeyckens gekwetst. Paul Segers op T E M 3, bij Paul. 's Avonds repetitie.

Vrijdag, 24 Maart.

Gesprek met Paul – lange wandeling. 's Avonds: Vlaamsche Kwestie!

tien (Händel), *O Esca viatorum., Vers l'Avenir.* Bezoek van Joz. Tysmans en broeder Van de Castele, van Louis De Coninck en Saerens (grenadier) die naar Camp d'Auvours gaan. Saerens was gereformeerd in Engeland, begin 15. Nu apte.

Vrijdag, 2 Juni.

Raymond De Coster gaan bezoeken. Aan Albert Vermoesen 5 Fr. gestuurd. Maand van het H. Hart! Ze heiligen! Dagelijks te communie gaan: veel aflaten verdienen voor vader en moeder!

Zaterdag, 3 Juni.

Paul komt terug.

Zondag, 4 Juni.

In de militaire mis gezongen: "H. Hart" van Haydn en Laudate Dominum van Haller. 's Namiddag lange wandeling met Paul. Gesproken over toekomst; Jan – Jozef – Paul – pensionnaat. Bezoek aan Raymond De Coster.

Maandag, 5 Juni.

Bezoek aan T.H. Mére Anasthasie: "venez en-core aujourd'hui; j'organiserai un service". (12)

Dinsdag, 6 Juni.

Ik ga eten naar restaurant. Louis De Pauw, gisteren aangekomen uit Londen, komt me bezoeken. We gaan 's avonds samen souperen.

Woensdag, 7 Juni.

's Middags naar Hôtel des Familles. Aalmoezenier Ooghe en zijn broeder: goed onthaal! Camiel Van Malderen en zijn kameraad komen me bezoeken. Ook Louis De Pauw op hunne terugreis van Lourdes.

Donderdag 8 Juni.

Ik ga terug bij Eerwaarde Zusters eten.

Vrijdag 9 Juni.

Bezoek van Louis De Pauw, die morgen naar Camp du Ruchard vertrekt.

Zaterdag, 10 Juni:

Vertrek van L. De Pauw, die me eene horloge laat te bestellen aan Constant Cooreman. Repetitie voor plechtige mis voor morgen. Commandant Van den Driessche komt.

Zondag 11 Juni. Hoogdag van Sinxen!

Mis in 3 stemmen van Beltjens (in hon. Pur. Cord. B.M.V.) gezongen en proprium in Gregoriaansch. Goed gelukt. Ik ben in subsistance gezet in salon Richelieu. Paul komt en brengt een brief mede van zijne zuster marie – laatste dagen van Juffrouw Julie. Iets over vader, die moet overleden zijn einde Maart, 30 Maart volgens P. De Groeve – 4 weken ziek geweest. "Marieken wordt zoo schoon en lief als een beeldje". Namiddag met Paul naar Raymond De Coster – lof – en op wandel. Gesprek over Opwijck.

Maandag 12 Juni 2e Sinxendag

Dinsdag 13 Juni.

Woensdag 14 Juni.

Bezoek van E.H. Jeroom Priem.

Donderdag 15 Juni.

Mijn verlofbrief voor Engeland, aangevraagd door Aloys Tysmans is toegekomen. Na den middag ga ik op loop om al de formaliteiten te vervullen. 's Avonds alles in orde; bezoek aan EH. Meulepas, die me 50 f. geeft om mijn verlof over te brengen! 's Avonds nog een bezoek van Edm. De Coster. Mr en Mme Van Look komen nog met eene commissie.

Vrijdag, 16 Juni.

Vertrek per boot te 11 u; met Frans Kempe-neers en Pater Peeters van Antwerpen, Scheutist. Aankomst te Folkstone. Te 1 $\frac{3}{4}$ u. vertrek per trein te 2 $\frac{1}{2}$ u. Aankomst London 5 $\frac{1}{2}$ u. geld gewisseld en slapen besproken in de Victoria Station bij de Y.M.C.A. (4 d.). Dan EH Huybrecht gaan opzoeken: niet te huis – naar Peru Hotel Woburn place. Jan V. Ermegem Gevonden. Joz. De Smedt is uit. Gezellige avond met Father Peeters en al de belgen van 't Peru Hotel. Fruit. 's Avonds naar Victoria Station.

Zaterdag 17 Juni;

6 u. naar E.H. Huybreghts; de mis gediend en dan gaan koffie drinken in zijn kosthuis bij 3 onderwijzeressen die zeer goed Fransch spreken. Dan naar Peru Hotel; met Joz. De Smedt en Jan V. Ermegem op schok. Aflossing der wacht voor Buckingham Palace. Parliament House gaan zien: Commons en House of Lords. Dan naar Westminster abdij, daar E.H. Dams (?) prof. Herenthals, Belgisch aalmoezenier voor vluchtelingen gesproken. Ik moet zijne groeten aan EH. Meulepas overbrengen. Dan naar Kew Gardens met EH Huybreghts en Jan V. Ermegem – per boot – schoone reis. Kew Gardens, schoonste park dat ik ooit zag – rhododendroms allee – rozen – rotsen en rotsgewassen – cederboomen v.d. Libanon – serren – overgroot park – prachtig ingericht. Chinese toren veel minder schoon dan die van Laeken. Dan per boot naar Richmond – zeer prachtig reisje. Richmond kende ik reeds van verleden jaar. Lange wandeling. Te 6 $\frac{1}{2}$ u. (per ondergrond) of metropolitaan naar London. Avondmaal in Peru Hotel – Gezellige liederavond en kout met E.H. Prims, Peeters, enz.

Zondag 18 Juni.

Naar de kerk en te communie, te 8 u. met Jan. Vertrek te 11 ure ongeveer naar Cleethorpes (uit King's Cross). Men zegde me te veranderen te Retford. Daar aangekomen was 't mis.; ik hadde moeten veranderen te Peterbors; nu hier 4 u. wachten – geen hotels open. Men wijst me Belgische vluchtelingen, ik ga er heen

Dinsdag, 25 Juli:

Groote kuisch gedaan in ons peperkoeken hui-zeken. 't Was noodig. De mis van C. Franck begint te gaan. Een goede repetitie gehad de-zen keer: M. Dupuis handelt met kennis van zaken.

Woensdag, 26 Juli.

Dupuis geeft me de partituur van "La Passion" van zijn broeder Alb. Dupuis, directeur muziekschool Verviers. 's Avonds repetitie voor mis toekomende Zondag "De Angelis". Bezoek van E.H. Bert. Beckx, Raepsaet, De Bie (vervangt M. Woidback bij de liederzangers aan 't front).

Vrijdag 28 Juli.

Repetitie voor mis toekomende Zondag.

Zaterdag 29 Juli.

De bibliotheek wordt vervoerd naar de zaal. Een Pater Jesuïet is bibliothecaris. 's Avonds in de kapel gewerkt tot 11 ½ u. om gereed te geraken tegen morgen.

Zondag 30 Juli.

Plechtige opening der nieuwe zaal: te 7 ½ u. mis door Mgr. Marinis: wit gewaad gebruikt alhoewel 't groen zijn moest. Proprium der mis gezongen de missa "de Angelis" onder leiding van E.H. François; ik op 't harmonium. De protestantse Engelschen van het. Belgische Hospital Fund drukken hunne bewondering uit over de mis: de plain-chant was volgens hen prachtig gezongen. 's Namiddags met Paul naar de zaal: alles gereed gemaakt voor tentoonstelling der kapel en sakristij. Concert door de Guides: Armand Dooms gesproken. Rede van kapitein baron de Dieudonné: geen woord over de aalmoezeniers! Rede door generaal Clooten. 's Avonds prachtig concert door de guiden in Park Richelieu.

Maandag 31 Juli.

's Avonds repetitie met Dupuis in Ecole Maternelle. 's Avonds cinema in de zaal.

Dinsdag 1 Aug.

Vandaag is het 2 jaar geleden dat we vrouw en kinderen verlieten! Wie had toen ooit gedacht dat de gebeurtenissen zoo'n wending gingen nemen? Dat het zoo lang zou duren? Zoo wreed zou zijn: O, die nacht en die morgen van 1 Aug. 1914. Mijn bezoek te huis, in de Kalkestraat; de laatste zegen van vader en moeder, nu beiden reeds bij den Heer! Dat pijnlijk lange gescheiden zijn van al die lieve wezens: die drukkende afwezigheid van nieuws! God, bewaar de onzen! Geef hun en ons moed en volharding. Da pacem, Domine! Bezoek van E.H. Heylen. Een groot getal zeppelins zijn tusschen 31 Juli – 1 Aug. over Engeland geweest: bijzonder aan de monding der Theems. 's Avonds repetitie (met orkest der mis van Cesar Franck. Gaat niet zoo goed als ik verwacht had.

Woensdag 2 Aug.

Een echte schande onder oogpunt van liturgie en godsdienst, die mis te 11 ½ u. De uitvoering van Franck's mis is tamelijk goed. Veel officiële personaliteiten o.a. gen. Clooten. P. de Chozé Martin enz. 't Is een echt concert met redevoering van Mgr. Debout: Vieux Dieu allemand et notre Dieu ...

Donderdag, 3 Aug.

's Nachts zeppelins die bommen werpen te Dover: het schijnt me dicht bij: een paar uren afstand ten hoogste en er zijn 25 km. zee tusschen. De deuren en vensters daveren. Alleman is te been. In den dag zijn in alle straten kelders aangewezen: Cave de secours en cas de bombardement. Ze komen niet naar Calais.

Vrijdag, 4 Aug.

Rien's à dire.

Zaterdag, 5 Aug.

Bezoek van kozijn Felix Willems, die naar zijn depot Gravelines terugtrekt; hij heeft "fleuris" gehad en is tweemaal opgelapt geweest. In ambulanvie Pet. Fort Philippe is Jufvr. K. Van der Noot als ziekendienster. Vertrek P. Boudevijn.

Zondag 6 Aug.

Onder de mis van 7 ½ u. Kyrie en Sanctus gezongen. Na de consecratie vioolspel. Generaal is aanwezig. 's Namiddags concert door het koor Femina en Vlaamsch toneelspel: "De inkwartiering." Fr. Van Biesen (Notelaar) die ik verwachtte is niet afgekomen.

Maandag 7 Aug.

Repetitie Dupuis Massenet "Au bois d'amaranthe" (schoon!) Paul komt helpen opschriften maken voor Kring. Gesprek over Jan en Eugeen, die 't tegenwoordig zeer goed hebben. Jan, "langs achter naar huis gaan."

Dinsdag 8 aug.

Nr. 16 der Stem gereed gemaakt: Paul vertrekt 's avonds.

Woensdag 9 Aug.

Goed nieuws van al de fronten!

Donderdag, 10 Aug.

Konkelfoes met de gazetten. Belg. Standaard en Ons Vaderland.

Vrijdag, 11 Aug.

Prijsuitdeeling in den Kring aan de kinderen der vluchtelingen School. Bijna alles Fransch! Ze verknoeien onze Vlaamsche kinderen 9/10 der bevolking van de school. Mr De Vrieze speelt viool – zijne cantate "Part Villez". Hertog van Vendôme is aanwezig. Buitengewoon vriendelijk: geeft de hand en spreekt aan alleman. Zijn zoon is ook daar 14 jaar à 15.

Zaterdag 12 Aug.

Repetitie voor mis van morgen: weinig zangers.

Zondag, 13 Aug.

Gezongene mis te 7 ½ u. "De Angelis" en proprium der mis van IX Zondag na Sinxen. Commandant Lajeot vraagt me de "Avis" ook in 't Vlaamsch te maken: ten minste voor één; ik maak er drie. Toneelfeest in den Kring niet bijgewoond: veel bez... Muziek brief uit Cleethorpes gekregen: aangenaam.

Maandag, 14 Aug.

's Avonds repetitie der mis van Beltjens voor morgen. Tot 10 ¾ u in de kapel gewerkt.

Dinsdag 15 Aug. O.L. Vr. Hemelvaart

Te 7 ½ u. plechtige mis; de 3 stemmige mis van Beltjens gezongen. 's Namiddags plechtig lof in O.L.Vr. Sermoen door kan. Colin, directeur van "Le Lorrain – Fransch! Te 6 u. concert Dupuis in ambulance 22 R. des soupirants.

Woensdag 16 Aug.

's Avonds, terwijl Paul hier is, komt H. Borignon binnen! Hij gaat naar Eu, voor de artillerie. Wandeling en lang gesprek met Rik, die gaat vernachten in de Nouvelle mairie.

Donderdag 17 Aug.

Moortgat's Liederkrans naar Leo Lindemans gestuurd. Ook al de verschenen nrs. De Stem uit Opwyck gezonden aan F. Passelecq B. D. B. du ministère. de la guerre, uitgenomen nr. 1. 's Avonds repetitie der mis van Franck. Louis Dubois wil naar Hoogstrate gaan als chauffeur.

Vrijdag, 18 Aug.

's Avonds repetitie in O.L.Vr. kerk voor de mis van C. Franck.

Zaterdag 19 Aug.Zondag, 20 Aug.

In de 7 ½ mieproprium en IXe mis. Goed sermoen van E.H. Meulepas over "Fidélité dans la mariage dans les temps présents." (14) Zoo noodig. 's Namiddags te 3 u. in den Kring « Le mariage de Mlle. Beulemans" door troep van Bourbourg. Zeer goed! Arm Brussel, dat zoo-veel Beulemansen telt, arm Vlaanderen ook!

Maandag 21 Aug.

Bezoek van E.P. Ildéfons.

Het vierde en laatste deel van het dagboek van Louis Geurickx draagt als titel "IV Van Dinsdag, 22 Augusti 1916 tot "

Dinsdag 22 Aug.

Paul komt: we doen in den namiddag wandeling langs Porte de Gravelines – naar 't park – naar Kring.

Woensdag, 23 Aug.

's Avonds wandeling met Paul naar 't theater: Fransche hofkens daarrond. Er 't huis ook zoo een maken!

Donderdag, 24 Aug.

Aanvraag van Paul, op mijn aandringen, voor de landbouwcolonie van Blaru, bij Port-Villez. 's Avonds concert in Sophie Berthelot. Goed gelukt: goed intvangen (hospitaal der "Dames de France").

Vrijdag, 25 Aug. H. Lodewijk, Koning van Frankrijk.

Vurig gebeden tijdens de H. Communie, ook voor Frankrijk. H. Patroon, bid voor ons! Verleden nacht zijn 10 zeppelins en 20 vliegtuigen over Dover geweest en hebben er vele bommen geworpen. 't Huizeke hier daverde. Die roofvogels!

4 Graduales van Desclée ontvangen van abbé Delépine te Wimereux. Schoone uitgave: dat maakte me gelukkig!

Zaterdag, 26 Aug.

's Avonds laat gewerkt in de kapel. In den namiddag bij Van Loock geweest.

Zondag 27 Aug.

Veel zangers in de mis van 7 ½ u. Heel den dag gewerkt.

Maandag, 28 Aug.

Oorlogsverklaring van Roemenië aan Oostenrijk wordt hier in den namiddag bekend geraakt. Gevoel van verlichting. Mocht zulks den oorlog verkorten.

Dinsdag, 29 Aug.

Gansch den dag doorslecht weder – overstromingen in veel gedeelten der stad.

Woensdag 30 Aug.

De ontworpen uitstap met Paul naar Guines kan geen plaats hebben: onweder – storm!

Donderdag, 31 Aug.

Paul komt in den namiddag helpen werken. Inventaris en bilan begonnen. 's Avonds repetitie met de symphonie in de Ecole Maternelle (15). Puike vioolspeler uit Luik? Paul ontvangt brief van L. De Pauw: de leerkrachten voor Landbouwkolonie van Blaru zijn reeds gekozen! Spijtig. Nieuws over veranderingen in ons ministerie loopen rond.

Vrijdag, 1 September.

1^e Vrijdag der maand, toegewijd aan 't H. Hart! O, H. Harte, geef aan mijne ouders de eeuwige rust, bescherm mijne duerbare afwezigen, red België, geef vrede!

Zaterdag, 2 Sept.

Tot 10 ¾ u. in de kapel gewerkt; bemerking voor 't licht.

Français". 't Is eene fataliteit geboren te zijn in eene streek, wier taal geene wereldtaal is. Elk ontwikkeld mensch in zoo'n streek geboren moet, naast de zijne, ook een wereldtaal aanleeren ... (vb. Vlamingen, Ieren, Basken, Finnen, enz.). Het is een feit dat vele hoogstaande vlamingen uwe gedachten deelen en dat voor hen al de feiten, welke ge vooropzet, klaarblijkend zijn; voor mij echter, met den grootsten goeden wil, zijn ze niet zoo klaarblijkend.- Débrouillez vous, ge kunt gelijk hebben, wij Walen moeten daar niet tusschen komen. De vlamingen hebben ongelijk er zoo imperatief op los te gaan met in eens alles door wetten te willen veranderen. Dat ze op hun volk werken – op hen zelve door een zuivere en beschaafde en algemeene taal te spreken en te schrijven, groote mannen als een Vondel enz. te verwekken en ze zullen eerbied afdwingen. Doch één Vondel, een Ledeganck enz. is niet genoeg. Er moeten er velen komen en zoo zullen ze eerbied afdwingen voor hunne taal en beschaving. Een intellectueel vlaming zegde me eens dat G. Gezelle, Victor Hugo evenaarde! Dat is niet! Gezelle kan hoogstens met een Mistral vergeleken worden! De meeste ministers zijn Vlamingen; de groote helft der volksvertegenwoordigers zijn vlamingen, uwe bischoppen zijn vlamingen. De hoofden uwer groote onderwijsinstellingen zij vlamingen; dat die mannen de oogenblikkelijke algeheele vervaamsching op alle gebied niet doordrijven doet me nadenken. De leidende klassen moeten zeker de twee talen kennen. Willen ze voor hunnen huiskring de Fransche of een andere taal verkiezen, dat staat hun vrij. "Ik beloof eens mijne gedachten over die vraagstukken te schrijven.

Z.E.H. Meulepas komt dezen avond! Gelukkig-wederzien! Hij belooft me te werken om een verlot naar Rome te bekomen! Zou dat eens lukken!

13 Mei Zondag.

Vandaag een schoone wandeling gedaan per velo. Naar Marck bij EH. François; vandaar langs (Audres) naar Les Attaques en zoo naar Guines en Calais. Onderwege 't schoone, stille veld, maar in de verte duidelijk 't gerommel der kanonnen aan 't front te hooren: pijnlijke gedachten daardoor opgewekt!

Verleden Woensdag, 9 Mei, Aloys De Smedt hier gehad voor een dag. Naar 't hôtel des familles gaan middagmalen.; dan naar de haven de schepen gaan bezichtigen: uitleg gevraagd over onderzeeërs; dan naar 't strand. Daar Paul Seghers en onderchef van Buggenhout ontmoet. Gezellige namiddag! Verwisseld van pen met Aloys, dit is met de zijne geschreven. 's Avonds een pot gaan pakken in de "trois suisses" Aloys vertrekt per auto der 5 D A.

Jammer dat hij op 't front maar een b. van een majoor heeft!

Donderdag, 10 Mei, avondmaal met Jerom Vermaut, Aloys Wynants en Kar. Hofman bij den Z.E.H. Hoofdaalmoezenier. Gezellige avond.

Op Zondag 6 genoemaald bij Z.E.H. Dieu met Georges De Clerck van Gent, 't aangenomen kind van Ern. Quagebuer en diens zuster. Z.E.H. Dieu heeft met Mgr. Marinis over verlot naar Rome gesproken: hij heeft hoop gegeven. Mochte 't maar lukken!

3 Juni Zondag.

In deze laatste periode een kaart van Jef V. Malderen gekregen zeggende dat moeder Katoen een weinig beter is, doch dat men langdurige kwalstering vreest. Ik bid dagelijks hartelijk opdat aan Celine dezen laatsten en grooten steun behouden blijft! Van Jan. V.D. Broeck vernomen dat Désiré op Paschen zijn 1^{en} roep gehad heeft met de jongste dochter van Eselens van 't Hoeksken. Moge het hun wel gaan! Op een avond nog een lang gesprek gehad met Z.E.H. Dieu over vlaamsche kwestie Vele zaken, die voor ons klaar zijn als de dag "ne sont pas évident pour lui." (20) Hij hecht wel belang aan den uitslag van zijn onderzoek bij de vlaamsche ouders op 't front, die allen verlangen dat hunne kinderen Fransch, meer Fransch, ja enkel Fransch zouden leeren. 't Zal hun toch zoo goed te pas komen! Bv. Als na den oorlog gaan in Frankrijk veel schoone boerderijen leeg staan. Wat toekomst voor de talrijke gezinnen van Vlaanderen, die moeilijk den kost verdienen, enz. Ander vb. de kolonijnen van Limburg. – Onze grootste tegenstanders zijn de rijke klassen van vlaanderen zelve. Bv. rijke notaris – volksvert. enz. vreest voor zijne dochters geen goede partij te vinden indien ze niet door en door in 't Fransch opgevoed zijn, enz. Met redeneeren en twisten is weinig te winnen: handelen, toestanden veranderen; kiezen voor mannen die onze gedachten deelen en die naar kamers en elders zenden; 't volk onderrichten en op de hoogte brengen. Ook voor den godsdienst is weinig te winnen met redetwisten, enz. 't voorbeeld; de caritas! (zie artikel van Pierre l'Ermite" in "La Croix" van Zondag 20 of 27 Mei.

Op Zondag 20 mei groote wandeling gedaan per velo naar Ardes – panne – met velo van E.H. Van Deuren teruggekomen langs Brêmes – Andres –Guines. Ardes heeft een zeer schoone oude kerk, de vespers daar bijgewoond.

Bezoek gehad van Em. Tysmans bij 't gaan en keeren van zijn verlot. Brief van Cloter medegebracht. De oorlog. 't Slabbakt weer, geen vorderingen meer op Somme – Ancres –

Champagne. De D. vallen zeer hevig aan doch kunnen weinig of niets terugwinnen. In Rusland betert de toestand een weinig. Is daar nog iets van te verwachten? Indien men niet tot een vergelijk komt, dan gaat de oorlog nog lang duren! Doch er is wel kans dat een onvoorzien voorval tusschenbeide komt. Wat zal de Conf. der socialisten te Stockholm uithalen? God helpe ons!

Tusschen Donderdag 31 Mei en Vrijdag 1 Juni
't bezoek gehad van een drietal vliegers die 10 – 12 bommen geworpen hebben: eene in de Rue des fleurs. Er zijn 2 dooden en enige gekwetsten. De gazetten zeggen geen woord erover. Dat is de eerste maal dat zulks niet in de gazetten komt.

Vlaamsche kwestie. Misnoegdheid langs alle kanten. Vlamingen worden door de legeroverheid op alle manieren tegengewerkt, bv. Jef Meskens wordt als niet beschaafd genoeg aanzien om officier te worden. Een hulpdoctor vraagt aan zijn broer en zijne vrienden hem niet meer te schrijven met vlaamsche adressen, omdat hij daardoor zou lijden van wege zijn overheid. B. Standaard mag niet meer uit België gaan! Toch 57 + 67 + 25. Vele soldaten klagen er bitter over!

't Verlof naar Rome zal voor ditmaal in de mand vallen. 't Is ook te heet om naar ginder te gaan. Uitstellen tot October zegt EH Dieu. De Engelschen nemen Meesen en Wytschate. Te beginnen van rond 20 Juni nemen de Engelschen een groot deel van 't Belgisch front over tegen de zee tot Pervyse. De Franschen nemen Steenstrate en Boesinghe. Slechts 2 belgische divisies blijven op 1^e lijn. Men bereidt een aanval voor op de Vlaamsche Kust.

EH Van Lierden wordt zwaar gewond te Boesinghe op voorpost. Eerst 9 kansen op 10 dat hij er aan zou bezwijken. Later betert de toestand.

Eene kaart van Celine ontvangen op 23 Juni. Moeder Katoken genezen. De doctor kan nochtans niet verzekeren dat de beternis zal aanduren. 'k Bid voor haar zoo vurig, bijzonder voor Celine.

Op Maandag 18 weer een aanval gehad van enterite? Niet zoo hevig of langdurig pijn gehad als voor 6 maand. Naar Dr. Vennens. Deze beweert dat ik "'t steen" heb. Naar Dr. De Grave (in Virval) geweest op Zondag 24-6-17, geradiografieerd. Niets erg gevonden: wel een begin van 't steen: regiem volgen: 2 litres d'eau par jour – de temps à autres un peu de bycarbonate de soude. Au matin: café au lait très léger, beaucoup de laitages, beaucoup de farineux, pâtes etc., peu d'œufs et très peu de viandes (1 fois par jour), pas de poisson, ni huitres, ni homard, ni gibier (pas d'excitans), frictionner au moyen d'alcohol camphré ou

même encore d'opodeldoc, la région lombarde. (21)

25 Juni.

Te middernacht vertrokken met verlof naar Port Villez, in de statie van St. Pierre-halte. Groote brand engelsch hooi! Te Parijs aangekomen 11 ure.

26 Juni naar 't werk der Vlamingen, E.H. Moyerson gesproken. Naar Père Lachaise, gare St. Lazare vertrokken te 4.18 u. aankomst Bonnières te 7 u. nam. Prachtige wandeling naar Port Villez! Wat schoone omgeving! 't Gesticht ligt aan de boorden der Seine op eene hoogte, midden bosschen en velden. Aanstonds kennissen: Hemberg, Claes, Ruypol, Van Roey, De Vreeze, De Vos. Paul is daar niet: ik slaap in zijn bed.

Mr P.G. Perviaux – Wageli, chez Mr Wageli Horn (Thurgau) (Suisse): kaarten aan Paul sturen.

27-6-17

Te 8 ½ u. naar de hoeve "La mare de Boinville" waar P. Lindemans als exploitant opgezet is, in gezelschap van Walter Casteleyn van Brugge, gemutileerd landbouwingenieur. Paul heeft veel werk. 's Middags ga ik naar de schoolcolonie van Blaru en blijf daar eten in gezelschap van Fr. Van Linthout, Mr Desplanche, August Van Looy en Jozef Lingier. Zusters van Langemarck zij met keuken enz. gelast. Prachtige inrichting! Schoone klassen in houten barakken, lokaal voor onderwijzers. 72 ll. van 13 tot 17 jaar. 's Namiddags blijven praten; dan met Fr. Van Linthout naar Boinville.

28-6 (Donderdag) en 29 (Vrijdag) doorgebracht op de hoeve en in 't kamp: daar de verschillende werkhuizen gaan bezoeken.

Zaterdag 30.

Naar Arconville (Blaru) bij Fr. Van Linthout. Gesprek met Govaerts – De Smet. 's Avonds lange wandeling met Paul langs de groote baan van Cherbourg tot dicht bij La Villeneuve. Gesprek over Opwyck (oud en nieuw).

Zondag 1 Juli.

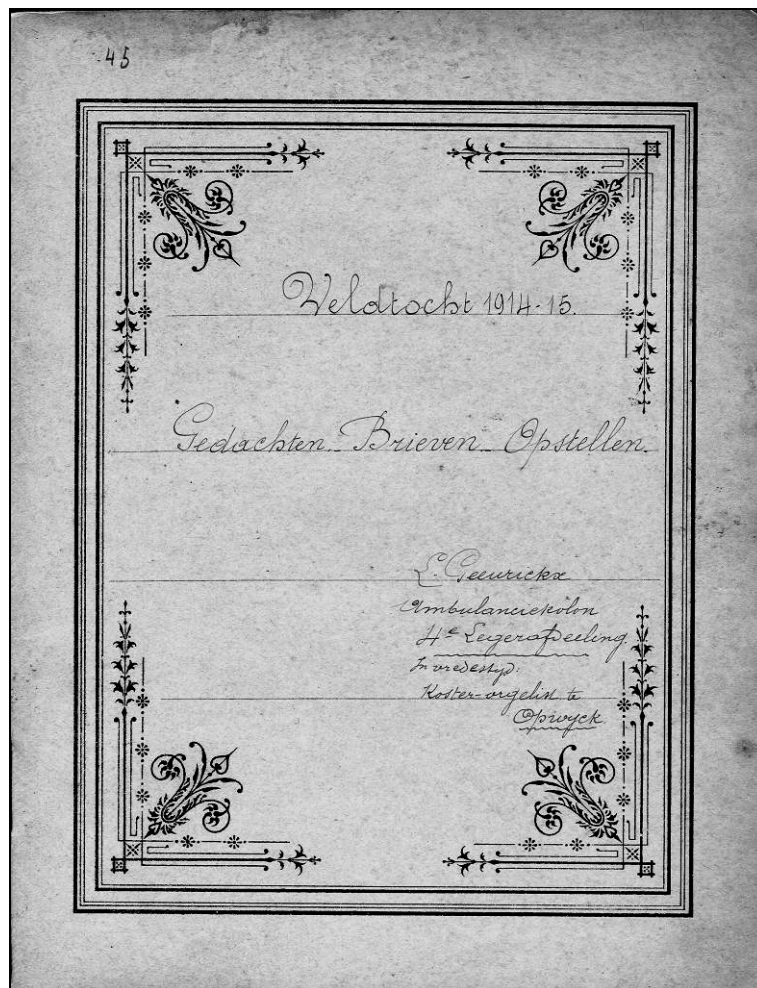
H. Mis en Communie te Blaru. Mis gezongen door de kinderen der schoolcolonie van Blaru, enkel het ordinarium der 8^e mis. De Vreeze speelt. E.H. Lejour doet de mis en predikt. Koffie gedronken op Arconville. Naar 't kamp foto laten maken. Naar Boinville. Met Paul naar Arcarville, dan door 't bosch naar Vernon. Schoon stadje op den boord der Seine. Dan naar Arconville terug langs de groote baan. Onderwege komen we Lt. Prosp. Van de Putte tegen met Felix De Coster. Avondmaal in de schoolcolonie (een flesch Moulin à vent). Repeitie door De Vreeze, interessant! 's Avonds te 10 u. te huis.

Gedachten, brieven en opstellen 1914-'18 van Louis Geurickx

In het vorig hoofdstuk brachten wij integraal het oorlogsdagboek van Louis Geurickx. Daarnaast is er van hem nog een afzonderlijk schrijfboek *Gedachten, brieven en opstellen*

waaruit wij hieronder een ruime selectie publiceren (1915 en 1916).

De lezer zal begrijpen dat strikt persoonlijke zaken niet opgenomen werden.

Albert Vertommen, zoon v. d. koster van Asse
De Panne, 7 Februari 1915.

Ik val gelukkig!

Ik draag als een relikwie in den zak een stukje papier, (een briefomslag) waarop met zeer onvaste trekken geschreven staat: "Vaarwel! Ik val gelukkig! Tot weerzien!"

Gij hebt het geraden; 't is de stervende hand van mijnen vriend en makker die, met

een kogel in volle borst, nog de kracht vond om bovenstaande woorden neder te schrijven met aand de keerzijde het adres van zijnen vader.

En dan zoo luide zijne kranke borst het hem nog toeliet, - zoo zegde me zijn strijdmakker die nevens hem stond - riep hij: Leve België!

"Ik val gelukkig"! Heeft die jongeling van 21 jaar in zijn laatste oogenblikken niet een

leugen nedergeschreven? Neen, duizendmaal neen! – 't Was misschien een ongelukkige, een droefgeestige, een zwartkijker, die 't leven moede was? Neen, neen, 't was een opgewekt, levenslustig, blij karakter; 't was een jongeling wien een schoone toekomst tegenlachte, de oudste zoon van doorbrave ouders, die met recht en reden fier waren op hunnen Albert, het licht hunner oogen!

Hoe kon die dan schrijven: "Ik sterf gelukkig"? Het antwoord op die vraag lijdt geen twijfel: Albert was een overtuigd christen soldaat.

Hij wist dat hij streed voor een rechtvaardige zaak; hij beminde zijne ouders, broeders en zusters met eene liefde, die me soms 't harte week maakte; voor zijne makkers was er geen vroolijker gezelschap dan Albert; hij liefde innig zijne geboortestreek, 't payottenland, zijn Vlaanderen, zijn Belgenland! En dat alles was laffelijk, onverwachts aangevallen door een trouweloozen woordverbreker, een overmachtigen, hoovaardigen vijand, een moordenaar van ongewapende, vreedzame burgers, een verkrachter van onschuldige, weerlooze vrouwen, een kindermoordenaar, een roover, een brandstichter, een ...

O, ja, Alberts warm hart kookte van verontwaardiging als hij daarvan sprak en dan vond hij soms de woorden niet, krachtig genoeg om aan zijne strijdmakkers de verachting, den walg mede te deelen die hij zelf voor onze laffe aanranders voelde.

Hij was het niet die aanwakking van zijne oversten noodig had om tegen den vijand op te trekken, neen; zijn voorbeeld, zijn vlammend woord verving dikwijls dat zijner oversten in 't hart zijner strijdenoten. Waar zijne officieren hem heenstuurden daar ging hij; en was die plaats dan nog zoo gevaarlijk, hij gevoelde zich daar te zijn waar zijne plicht hem riep en dan was hij gerust; hij wist immers dat "geen haar van zijn hoofd zou gekrenkt worden zonder de toelating van den Heer en Meester over leven en dood."

Want, zooals ik hooger zegde, Albert was een overtuigd christen soldaat.

Hoe zoet het leven hier op aarde is had hij in zijnen beminnelijken huiskring bij zijn vroolijke makkers zoo goed ondervonden. Zelfs mag ik zeggen dat hij de schaduwzijde van 't aardsche leven, leed en lijden, nog niet kende dan door den tegenwoordigen oorlog.

Maar zijn diep christene overtuiging had hem geleerd de waarde van het aardsche leven niet te overschatten; gedurende de weinige weken die hij van dezen vreeselijk treurigen oorlogstijd heeft medegemaakt had hij beter dan ooit het H. Lijden van OHJChr. Overwogen

en leeren begrijpen en hij wist immers dat "de leerling niet beter is dan zijn Meester".

Hij begreep dat er naast het martelaarschap der geloofshelden een ander martelaarschap bestaat dat van den soldaat, die zijn leven geeft voor de redding van 't lieve vaderland, voor de bevrijding zijner geliefden, voor de zegepraal van 't gekrenkte recht op den trouweloozen aanvaller van zwakken.

En al de ontbeeringen en al het lijden die den treurigen oorlog voor hem reeds medegebracht hadden heeft hij met gelatenheid, met blijmoedigheid zelfs, immer verdragen: 't was een schat van verdiensten die hij medenam op zijn laatste reize naar een beter leven; van hem zal niet gezegd zijn dat hij voor den oppersten Rechter verschenen is met ledige handen, neen, en, in alle waarheid zal zijn engelbewaarder zich voor God kunnen aanbieden met deze woorden: "Hier is de schoone ziel die Gij mij hebt toevertrouwd: gedurende haren korten pelgrimstocht zaaide ze 't goede zaad waar ze 't vermocht; en zooeven is haar stoffelijk omhulsel gelukkig bezweken in den edelen kamp voor 't goede recht."

Weent niet, brave ouders, broeders en zusters, beste vrienden en goede makkers, weent niet, want Albert is gevallen, gelukkig, "Vaartwel", roept hij U toe, tot weerziens, hernaamaals!

6 Febr. 1915

13 Febr.

Aan Lt. Joz. Vandeveldte te Bray-Dunes.

Goede Vriend Jozef,

Goed uw schrijven van 7 II. ontvangen en dank U voor de adressen. Langs Malefray heb ik reeds 2 maal geantwoord op brieven die mijn vrouw me zond langs 't zelfde adres. Maar voor eenige dagen heeft men ons een order gelezen: 'verboden langs agencies te schrijven'. Is M. Malefray zulk een agent? en De Rijcke? En langs waar dan schrijven? Langs St. Adresse waar ik eerst schreef is niets te Opwijk aangekomen. Ik ben nu toch zeker dat te Opwijk alles goed gaat.

Danke U voor 't nieuws aang. Aloys De Smedt. Ik ga hem verzoeken eens tot bij me te komen. En kan ik U niet eens verwachten? Ik ben hier opperbest gelogeerd in De Panne (villa Pierrot, Avenue Bortier n° 22 bij de boekhandel The Studio). Ik ben heel den dag vrij: uitgenomen 2 appels 11u. en 3 u. doch dat duurt slechts 10 min. Als ge eens naar De Panne komt verwacht ik U. Wij blijven hier zoolang de 4e LA niet van secteur verandert. Kom eens met Aloys. En als ge kunt Maand of D. komen dan is er kans dat Paul Lindemans hier of in Adinkerke is; hij doet

zamen kunnen overbrengen; ik moet u niet zeggen, nietwaar, hoe aangenaam zulk samen-zijn is; dat er dan over Opwyck gesproken wordt kun ge wel denken ook en zeker over B. Meert die middel vindt om aan zijn streekgenoten dienst te bewijzen.

Hier eenige jongens die ik de laatste dagen nog gesproken heb: Edmond d'Hauwer (v.d. Wit. Jager), Jean Heyvaert (z. L.L.), Edmond Kosters (z. Jef Broekstr.), De Bakker – Willems (getr. met dochter Jef Willems (Droeshout). Niet een van die jongens heeft nieuws van zijne ouders of vrouw ontvangen.

Louis De Pauw, zoon van Jefke, is over een paar d. uit Eng. vertrokken om terug naar het front te komen. Eervol gesneuveld in den laatsten tijd Bern. Miers (zoon We.) en waarschijnlijk ook Juul Bogemans (Kalkestr.)

Ik heb de namen (bovenst.) (niet der gesneuvelden) naar Opwyck gezonden rechtstreeks: sedert 16 Febr. mogen we rechtstreeks naar het bezette gedeelte van België corresponderen heeft men ons gezegd; doch ik heb nog geene zekerheid of dat goed zal terechtkomen. Weet gij daar iets meer over? Besten dank Benoit voor het verzenden mijner brieven en portretten. Rekening zullen we na den oorlog maken. Zoals ge nu gevraagd heb zal ik op elk mijner brieven aantstonds antwoorden met al het nieuws dat ik weet; ik verwacht wederkeerig van U hetzelfde.

Over eene week ongeveer heeft iemand mij gezegd dat er een brief van een artilleur uit Holland voor mij in De Panne was; ik heb aantstonds gedacht dat is van Peerken Moerenhout; tot hiertoe ben ik er niet in gelukt hem vast te krijgen: vraag eens aan Petrus of het zoo is. Is Peerken al bij U?

Van Not. Wynants kreeg ik een kaart geschr. 5 Febr. Die vertrok dan naar Opwyck en zal waarschijnlijk wederkeeren naar Engeland. Van hem verwacht ik dan ook wat nieuws, als 't komt zal ik het u overmaken. Zijn neef Leo is krijgsgevangen in Duitschland (Güstrow). Nogmaals besten dank voor al het nieuws uit Opwyck en voor al uw gebeden tijdens de algemeene communie die daar gehouden is. Vele groeten aan al de Opwycksche geïnterneerden.

P.S. Ik heb uw brief gesloten ontvangen, ik verzend dezen ook gesloten (laat me aub weten of hij u zoo toegekomen is).

Zat. 27 Febr.

aan P. Lindemans

Het is bijna zeker dat we morgen (Zondag) vertrekken, naar Elsendam (den omtr. van Oost-Vleteren) waarschijnlijk. Ik heb u en mijn doen opschrijven voor een absentie van 10 weken of De R. St. Ik hen uw en mijne kwijt... op zak. Betr. V.d.Schelden heeft me gevraagd of ik hem het adres van H. Borginon niet kon bezorgen. Zult gij daarvoor zorgen? De 9e is gisteren gebombardeerd door vliegeniers. Niet veel schade 2 à 3 slachtoffers (1 kind 1 vrouw en 1 soldaat). 'k Verwacht een spoedig antwoord.

1 Maart

Hier, na ene lange rei goed aangekomen in 't zweet; een paar uren tegen den grond gelegen en dan in een schuur gekropen, gemaakt van planken waar de wind en regen doorspelen dat het een plezier is; voor ons eene gedoode koe stinkende als de pest en aan ons hoofd, op een meter afstand, het gemak van de schuur afgesloten door eene plank: daar hebt ge het portret van onze nieuwe villa. Gedurende den nacht hebben we rattenmuziek gehad; die lieve beestjes trekken ons brood uit den zak komen opeten, eerst een stuk uit den zak gebeten hebbende; om naar de schuur te gaan slijk tot aan de knoesels. Den "Abeele" is een gehucht van Leysele; er staan omtrent 10 huizen en er is niets te krijgen. We liggen in die 10 huizen met 90 man der kolon 150 gendemen, een escadron guides en een aantal mitrailleurs. Adieu Le belle Panne, adieu lieflijke Pierrot met uwe liefvallige bewoners, adieu goed bed, adieu muziek en piano en zang! Voor hoelang in deze hel?

Een enkele goede zijde is er aan onze verandering. 't Is dat we de gulle gastvrijheid bij W... in de Pierrot genoten, des te meer waardeeren dat het verschil zoo schrikkelijk groot is! Nu we zullen er ons wel stillekens aan gewoon maken: de oorlog is toch gemaakt om de menschen wat te doen afzien.

5 Maart

Aan P. Moerenhout geïns. Art. 8e bat. de siège dépôt Steenoven te Rys. Gaasterland. Friesland Holland

Goede vriend Petrus,

Dank U voor den langen brief welken ge mij gezonden hebt. Hebt ge de kaart ontvangen die ik U rond Nieuwjaar schreef? Misschien niet, want het adres was niet juist: ze werd gezonden naar Amersfoort. Nu er was toch niet veel belang bij. Ik wenschte U daarin een har-

telijk zalig Nieuwjaar hetgene ik U nogmaals toewensch!

Ik wensch U ook, goede Petrus, veel geluk om uw moedig besluit van op te trekken als verdiger van 't lieve vaderland. Ge hebt daardoor een edelmoedige daad verricht die OLH. U niet onbeloond zal laten! Nu ge door uw werken niet veel meer kunt bijdragen tot herwinnen van ons lief Belgenland kunt ge nochtans door vurige gebeden de redding ervan afsmeeken en, twijfel er niet aan, OLH. zal onze gebeden verhooren en onze pogingen zegenen. En dan zal het ons gegeven zijn elkander gelukkig en tevreden weder te vinden in ons vreedzaam Opwyck.

Ik heb sedert ons vertrek uit de omstreken van Antwerpen reeds verscheidene brieven van mijne vrouw ontvangen. Altijd schrijft ze me dat te Opwyck alles goed gaat. De waren zijn er wat duurder dan gewoonlijk, doch het leven is er goed dragelijk. Mocht het zoo blijven!

Ik heb eenige dagen overgebracht (maar dat is reeds een viertal maanden geleden) met uwen neef Jozef van Droeshout. Hij stelde het zeer goed. Sedert dien heb ik hem uit het oog verloren. Andere jongens van Opwyck, die ik in de laatste dagen gezien heb: Benoit Willems van Droeshout, Frans van Philomena's van 't Sas, Frans Pissens, Edmond De Koster, Broekstraat, Jean Heyvaert (zoon Lange Louis), Leo De Smedt (Katje), Van Neyghem van 't Eeksen, Gerstman, Droeshout, Jan Van Ruysveldt, Louis Coulis, gendarm, Fred Jacobs, ook gendarm. Met P. Lindemans, Jan Buggenhout en Eug. Van den Broeck heb ik over een tiental dagen eenige aangename uren beleefd in De Panne. Wat is het zalig vrienden tegen te komen in deze droeve tijden! Louis De Pauw, zoon van Jefke, is over een week terug uit Engeland gekomen waar hij nog al lang verbleven heeft, daar hij gekwetst geweest is. Spijtig dat ik zijn adres niet weet!

Van Ben. Miers heb ik reeds een drietal brieven ontvangen. Hij heeft me ook geschreven dat ge gaarne bij hem zoudet zijn. Tracht er te geraken en veel nut te trekken uit de leergangen die daar gegeven worden, bijzonder uit die van handwerk, Nederlandsche, Engelsche en Fransche taal!

Beste Petrus ik moet eindigen U nogmaals om Uwe gebeden verzoekende, voor mij en voor gansch onze legers. Zeg een besten "goeden dag" aan al de vrienden en kennissen die daar verblijven en schrijf me nogmaals een langen brief. Ik zal u dan ook nog wat sturen.

U groet gansch genegen, L.G. C.A.
4 DA

8 Maart

Aan P. Lindemans

Mijn goede Paul,

Goed nieuws! De 6 oudste klassen worden achteruit gezonden. Wij vertrekken in 2 groepen: de 1e den 15en, den andere den 20en en komen toe in het "hôpital de passage de Calais". Onze motocyclist verzekert ons dat het voor de treins is, daar er 7 treins bijkomen. Mochte zulks maar zijn! Ik hoop dat gij er zult voor zorgen dat ik op trein N° 3 gerake. Ik weet nog niet of ik den 15 ofwel den 20 zal aankomen. Neem a.u.b. de voorzorgen die ge nuttig acht. Paul, hoe gelukkig zou ik me voelen in uw gezelschap! Tot ziens!

L.G. CA 4 DA

8 Maart

[Aan zijn vrouw]

...

Gisteren uwen brief ontvangen van 21 Febr. Dat was weer een zonnigen dag in mijn harte! OLHeer verhoort onze gebeden! Hij is met ons! In mijnen toestand is al eens verbetering gekomen en binnen weinige dagen komt er nog merkelijke verbetering in. Ik zal u dan zoogauw mogelijk mijn nieuw adres laten weten.

't Doet me genoeg dat alles bij U, in de Kalkestraat en in de Kerk goed gaat! Aan mijnen peter ook een hartelijken goeden dag, alsook aan gansch zijne familie. Insgelijks aan al de goede vrienden en kennissen, zooals gewoonlijk. 't Kan gebeuren dat ik bij Paul Lindemans geraak in denzelfden dienst; ik zal u dat laten weten binnen een tiental dagen.

Ik heb deze dagen gesproken met Louis Coulis, echtgenoot van Hortence Vermeir. De jongen had nog niets nieuws gekregen. Verwittig gauw zijne familie. Zijn adres is: Q G S DA (via Calais). Ook met Benoit Willems (zoon Louis, Droeshout), met Jan Van Ruysveldt, met een zekere De Smedt (zoon van dochter van Nobissens). Met al de anderen waarvan ik u vroeger schreef gaat het goed. En hoe is 't met de kinderen? Toch al genezen ons Mariaken? En hunne portretten? Wanneer?

Celine, voor vandaag moet ik eindigen, binnen eenige dagen moogt ge een langeren brief verwachten. Dat het U immer goed ga! en vertrouwen we in den Heer!

geworden? Dank U hartelijk bij voorbaat! Muziek van Ramskapelle ontvangen?
Eerbiedigen en genegen groeten! L.G.

16 April

Aan J. Wyckmans bes. Min. v. Oorlog – Legerbode

Goede Heer en Vriend Jozef,
Mijn toestand is nochmaals verbeterd: ik ben tegenwoordig secretaris van den E.H. Hoofdaalmoezenier der basis van Calais. E.H. Aug. Huybrechts, een werk dat me gaadt! Hoe is 't met U? nog steeds in goede gezondheid? Mag ik U verzoeken volgende aankondiging in Legerbode en Courier de l'armée te laten verschijnen?
L. Geurickx van Opwijck, brancardier Rue Eustache St. Pierre 12, Calais, vraagt volledig adres van al de Opwijcksche soldaten, ook nieuws over gesneuvelde, gewonde Opwyckenaars.
Ware zulks niet mogelijk, gelief dan in beide 't volgende te vragen: Lt Jan Buggenhout branc. 3e DA is verzocht tijding te laten aan L. Geurickx branc. Rue E. St. P. 12 Calais. Heeft me ook inl. gevraagd: J. Carron van Poperinghe over zijn zoon Carron 8e linie II bat. 4e comp.
Hij denkt dat zijn zoon krijgsgevangene is der Duitschers sinds 23 Oct. Kent ge een middel om aan 't adres te geraken. Is het niet mogelijk mij met de post een gratis abonnement te bezorgen op Legerbode of Courier de l'Armée? Tegenwoordig zie ik maar alle maanden een nummer en dan nog altijd een tamelijk oud nummer. Van de nrs. waar bovengemelde aankondigingen instaan zou ik zeer gaarne een ex. ontvangen. Besten dank bij voorbaat voor wat ge voor mij zult kunnen doen en "dat het U steeds welga!" Uw zeer genegen L.G.

16 April

Aan Dom. August Verhaegen, The Presbytery, Southstreet, Exeter (Devonshire)
Eerwaarde Heer en Vriend,
Van EH Rome, filosoof der abdij van Maredsous, die hier voor een paar dagen bij mijn baas E.H. Hoofdaalmoezenier Huybrechts (van St. Romb.) op bezoek was, vernam ik dat Gij pastoor zijt in Engeland. Om uw juist adres te kennen raadde heer Rome me aan te schrijven aan Mgr. De Wachter, 't geen ik dan ook deed en zoo heb ik het genoegzaam onderstaand proza aan Uwe nieuwe tehuiswijzing te richten. Mag ik als een echte egoïst U eerst een weinig over mijn persoontje spreken? In 't kort mijn krijgsgeschiedenis: 1 Aug. Brancardier in de ambu-

lanciekolom der 4 DA te Namen, waaronder een vreeselijke nacht in Bioul gevolgd door ellendig lange lijdenstocht naar Rouen; per boot terug naar Oostende; dan St. Niklaas, een drietal weken rust in Oude God en omstreken; 23 Sept. Brancardier genoemd bij 't 10e linie II Bat. als dusdanig de gevechten medegemaakt in St. Gillis, Lebbeke, Denderbelle, Wieze; een tiental dagen (tijdens de belegering van Antwerpen) op de Scheldeoeveren gelegen te Moerzeke-Castel; dan aftocht naar Ghistel en omstreek, gansch den ijselijk droeven slag op den IJzer medegemaakt en in 't regiment gebleven tot 13 Jan. Wanneer de familiehoofden der oudste klassen terug naar de Amb. Kolom geroepen werden en vervangen door hunne jonge lotgenooten die het tot dan toe niet al te hard gehad hadden; 15 Maart "à l'arrière" gezonden naar eene Ambulancie te Kales en nu sedert eenige dagen secretaris van hooger genoemd "Aum. Divisionnaire". Daar hebt ge in 't kort, de hoofdtrekken van mijn historie; wat ik in al die verschillende bedieningen ondervonden, geleerd en geleden heb, daarover spreken we later wel eens, zoo OLH. het toelaat. Dikwijls zie ik hier P. Lindemans, kaporaal en "Chef d'équipe" op train sanitaire nr. 3 te Kales. Die heeft zich als vrijwilliger aangeboden bij het begin van den oorlog en is steeds aan denzelfden dienst gebleven. Hij heeft verscheidene foto's uit Opwyck ontvangen, tijdens den oorlog genomen. Zijn broeder Jan is nogal in betrekking met Godfried Kurth, die een werk gereed maakt: titel: - Je ferai.- Le monde doit ... Krijgt ge nieuws van huis? Van Afflighem. 't Laatste dat ik van mijn vrouw kreeg is gedagteekend 26 Febr. Toen was alles nog rustig te Opwijck.

Mag ik nu, in uw wederwoord, ook een samenvatting van de oorlogsperiode uit uw leven verwachten? 't Zou me genoeg doen. En komen er daarbij eenige indrukken van uw verblijf in Engeland? Dat zal niet min aangenam zijn.

Tot daar voor dezen keer. Ik beveel me in Uwe gebeden aan en verwacht met vertrouwen uw schrijven.

Uw zeer genegen,
L.G.
P.S. Misschien zend ik U, in een volgend schrijven, wel een lied of twee, die ik tijdens den oorlog aaneengestooten heb.

17 April

Eerw. Heer Ildefons Peeters; Villa "Ma Coquille", De Panne
 Eerwaarde,
 Danke voor 't opnemen der vraag in B.St. en voor 't adres van Norda.
 Volle toestemming voor 't opnemen van Ramskapelle in Uw liederboek. Goed heil en dank voor het uitgeven daarvan: nuttig werk! Ik schrijf in voor een exemplaar (Is 't met noten of cijfers?). Hierbij gevoegd de "Hymne aan den IJser." Voor dit was 't moeilijker al de strofen in denzelfden vorm te gieten. Een zeer kleine verandering daarom van den rythmus in 2e stroof 5e vers (op al uw twee zwarte noten, in 4e stroof, 4e vers op Boudewijn 2 noten la sol, en in 5e vers op leunen ook 2 zw. noten als in 2e str. 5e vers, een verstandige zanger zou die bemerkingsen niet noodig zetten en de noodige veranderingen gevoelen. Deze melodie is volgens mij, minder goed dan die van Ramskapelle! Vraag dus eerst aan EH. Norda of ze hem aanstaat en mag opgenomen worden. Misschien vind ik wel een melodie voor "Vaderlandsch gebed" van VP nr. 13 B. St. en voor "Nach Paris" van B.

Ued. groet eerbiedig en genegen, L.G.

20 Apr.

Aan Eug. V.d.Broeck 8e Lin. 1/1 4DA
 Mijn beste,
 Uw kaart juist ontvangen, danke voor 't nieuws. Ik heb dezen morgend 2 brieven van mijn vrouw gekregen; van 20 feb. en van 5 Apr. In den laatste staat: Fam. van Eug. V.d.Broeck welstellend, hunne beste groeten, te Opwyck gaat alles nog goed. Ik heb in B.St. adressen (volledig) gevraagd van al de Opw. Soldaten; ook nieuws over gesn. gew. of zieke soldaten. Ik gelast me nieuws aan hunne fam. over te maken. Wilt ge me aan eenige adressen helpen en 't voorleggen aan al de Opwyckenaars? Dank. Ge zoudet me ook genoeg doen met me, door Paul Lindemans, een of ander geschenk dat aan de sold. gegeven wordt op 't front en niet hier (bv. naaigerief of etiket uit cigarettendoos) te bezorgen. Wat ge daarvoor aan sold. geeft zou ik u terugbetalen. Bij voorbaat dank en veel geluk!
 L.G.

20 April

Aan Jan Buggenhout 14e lin. II/R 3 DA
 Mijn beste Jan,
 Uwe kaart van 7 courant goed ontvangen. Ze heeft me hartelijk doen lachen! Ik heb dezen morgen van mijn vrouw 2 brieven gekregen (zie in voorg.) Vele groeten in de villa Pierrot aan al de bewoners, ook aan Jérôme, Koninckx etc. Kemenaars, enz.

22 April

Aan mijn vrouwe langs B. Meert

...
 Gisteren schreef ik U een paar woorden slechts langs Baarle Hertog. Niet zeker zijnde of U zulks zal toekomen en mijn hart vol zijnde beproef ik nogmaals.
 Waarlijk die dag van gisteren was een geluksdag voor me: 2 brieven van U (20 febr. en 5 April met portret)! Ook een brief en gazet van Frederik De Doncker. Mijn baas en kameraden namen grotelijks deel in mijn uitbundige vreugde. En nu hangt die foto hier voor mij, Celine, boven mijn lessenaar, vastgehouden door den voet van het te redden kruisbeeld; daarnaast links een portret van den nieuwen H. Vader, rechts dat van onzen koning; boven 't kruisbeeld een schoone plaat in half relief verbeeldende de instelling van het H. Sacrament des Altaars! En boven dat al een echte rel. van O.L.Vr. Vezelay. Zoals ge ziet stof genoeg om tijdens ledige oogenblikken troostvolle gedachten en herinneringen door mijn mijmerenden geest te laten spelen. Zoet! De zoetste nochtans, dat kunt ge wel raden, zijn die aan U en aan de kinderen. Tot hiertoe was 't mijn trouwring die me meest aanbidding gaf om aan U te denken: hoevele kussen heeft hij niet reeds ontvangen, dien gewijden band, kussen die ik telkens als een zegel drukte op het zinnebeeld van de echtheid onzer trouw; de vurigheid onzer wederzijdse liefde!

...
 Nu nog eenige inlichtingen, liefste, over jongens van Opwijck, die ik allen niet ken (velen van Droeshout) die geen nieuws van hunne familieën ontvingen en die ge moet trachten te verwittigen. Ik hoop U later hunne volledige adressen te kunnen sturen. Jef Van Malderen zal u daarin wel helpen.

Adolf Meysman, 1 bat. du génie 1e comp. de trav. 2 DA Belge

Jozef Buyens, Alfons en Petrus Bosman, Louis Wermoes, Frans Van Breden, Jules Pertsman, Frans Nevens, Jan Teirlinck, Em. De Medts, Jan De Smedt (Nijv.), Verschueren, Lambrechts, Ben. De Meersman, Alf. en Louis De Coninck, Aug. De Ridder, Constant Mes-

ting vragen. Hierbij gevoegd een art. voor B. St.

...eerbiedig en genegen,

Uit Opwyck

Uit een paar brieven: Er verblijven hier nage-
noeg 100 duitsche soldaten, gelast met het
bewaken der ijzeren wegen. Ze zijn meest ge-
logeerd op het kasteel van Not. Wijnants en in
de brouwerij De Smedt. Ze laten de bevolking
met rust. Het leven is tamelijk duur maar toch
dragelijk. Wij zijn nog altijd goed voorzien van
eetwaren: Amerika zorgt voor alles. Leve Ame-
rika! We krijgen meel en "dorst" [noot van
Jan Meeussen: "Dorst" is het Opwijks dialect-
woord voor gebuild meel.] alle weken en als-
men daarbij wat boerenmeel gebruikt eet men
allersmakelijkst brood. We zijn reeds vast be-
sloten van na den oorlog geen wit brood meer
te eten. Er komt ook koffie, suiker, allerlei con-
serven en dit alles aan betrekkelijk lage prij-
zen. Wij nu, om onze dankbaarheid aan onze
weldoeners te betoonen borduren ledige meel-
zakjes met driekleurige teekeningen en als
opschrift: "Het dankbaar Opwyck aan de Ver-
eenigde Staten" en andere. Ik maak een milieu
de table en zoo brengt ieder iets bij. Zoo werkt
men in alle dorpen en 't schijnt dat ons werk
voor dollars verkocht wordt aan de milliardai-
ren die gedenkenissen willen van het diepge-
teisterde België. De opbrengst is voor ons.

(Soldaten) Op het einde der maand September
is er nogal hevige gevochten op 't Eeksken: (van
500 Duitsche ruiters kwamen er 7 terug:) een
twaalfstal huizen werden in brand gestoken
(sommige daarvan zijn reeds terug opge-
bouwd). 50 burgers werden gevangen en
moesten gefusilleerd worden. Dank aan den
Heer Burgemeester en Jan Lindemans werden
49 ervan vrijgelaten. Pensioonaat ambulancie.
Op 18 Meert moesten onze jongens der klassen
van 1891 tot 1898 zich gaan laten opschrijven
naar Merchtem, bij bevel der D. overheid. Het
deed waarlijk deugd aan 't hart te zien hoe
onze jongens, zonder vrees en tevens met
fierheid en vaderlandsliefde, in korps vertrok-
ken rond 8u. al zingend de Vlaamsche leeuw.
's Namiddags bij de terugkeer meer groote
betooing maar dan was er onze driekleurige
vlag bij en, o wonder de duitschers lieten be-
gaan.

Te beginnen van 1e Mei komt het verplichtend
onderwijs in voege voor jongens en meisjes tot
14 jaar. In de jongensschool zullen er 487
ll. zijn voor 4 onderwijzers!

Soldaten van Opwyck, die geen nieuws krijgen
van huis, mogen hun volledig adres zenden
aan L.G. Brancardier, Rue Eust. St. Pierre 12 te
Calais.

5 Mei

Aan Celine langs B. Meert J. Wauters bij
Ch. Boel Posthoorn Hulst Holl.

Inlicht. Over Wermoes Louis 2 Jagers te voet
16e Comp. werkl.

Jean Vernimmen Eeksken 3e Linie 1/1 1 DA
(Moeder heet Helon)

Constant en Alfons Cooreman 1 Car. 4/IV 6 DA
Petrus De Ridder, zoon wwe De Ridder, Eeks-
ken

Henri De Clerck (zoon Paulus) 9e Linie

Jan Heyvaert (zoon Lange Louis) Grenadier

De Hauwere Philemon Grenadier 4/IV

Bouchez Jozef (Schuttershof) Corps de trans-
ports Colonne min. Infant. 4 DA

Bouchez Edgar Mar. De Logis o.L. Gendarm.

Belge Earl 3 Court SW London

Jozef De Ridder (zoon Frans) Baardeghem

Hoogstr. 30 2e Linie 3/IV 1 DA

Frans De Valck Art. 59e batterie 2e gr. 4 DA

(1) Louis & Gust Costers Victor Laurent

Jozef De Bondt Art. 59e batterie 2e gr. 4 DA

Frans De Bondt ... Adresse Le Havre Rue du
Manoir 6

Franc De Mol 9e Linie 2/1 3 DA Belge Hôp. aux
St. Pierre Eglise (Manche) France

Dés. Philips (Lebbeke Potaarde) C.T. Colonne
Mun. Inf. 1 DA

[Aan zijn vrouw]

...,

Eergisteren goed Uw briefje van 15 April ont-
vangen. Eerst en vooral inlichtingen van jon-
gens die me gevraagd hebben hunne familie te
verwittigen en hun adres te geven. Ge zult niet
nalaten die menschen te verwittigen door EH.
Van Gestel, nietwaar. Ik stuur morgen aan EH.
Van Gestel de lijst van al de soldaten, met hun
adres zooveel mogelijk, ik kan, die ik tot hier-
toe gevonden heb nog in volle gezondheid te
zijn. Later zend ik er nog zooveel ik kan, want
niets is zoo pijnlijk voor echtgenooten of ou-
ders dan in onzekerheid te zijn over 't lot hun-
ner geliefden.

Drie portr. Hebt ge mij gezonden, Celine, een
daarvan is me reeds toegekomen en dat is me
voldoende. De foto van mijn vrouw en kinderen
hangt aan den voet van 't kruisbeeld en
's morgens, na mijnen groet aan den gekruis-
ten verlosser is natuurlijk mijn eersten goeden
dag aan U Celine en aan onze lievelingen. U zie
ik dan altijd vragend in de verte turen: Komt
gij nog niet? En Mariaken, die zoodanig veran-
derd is, lacht hem reeds tegen, dien ze nog
niet en kent. Jozefken een groote flinke jongen
in zijn mannelijk kostuum die is gansch ver-
wonderd over 't geen Rubens aan 't doen is,
dunkt me. Heeft hij nog een herinnering aan
zijn vader, ons lief eerstelingske? 's Avonds,

Van harte goedheil om de opheffing van den "ban". Ik ben er zoo gelukkig om dat ge terug uw onschatbare diensten aan onze jongens en hunne familieën kunt bewijzen. Ik zal medewerken zooveel 't enigszins in mijne macht is. Van alle kanten, ook van hooggeplaatste personen kwamen me reeds aanvragen voor uwe nieuwe soort briefjes en omslagen. Kwam mijn brief van voor een paar weken U toe? Mag ik me zoohaast mogelijk aan mijne groote bestelling verwachten? Velen snakken er naar? God zegene U om Uw liefdevol werk!

30-8-15

Aan J. Geurickx – Meert;

Mijn goede broeder,

Ik heb de kaarten van Louise en Celine zeer goed ontvangen. Met groot genoegen verneem ik er in dat met U allen het nog goed gaat, ook in de Kalkestraat. De fotos die Celine me vroeger opgestuurd heeft heb ik ook goed ontvangen. Waneer krijg ik er nog eens een? Laat U eens trekken in den hof met Jozefken en Maria en stuur dat zomaar bloot op met een 10 centiemzegel. Daar het tegenwoordig zoo moeilijk is de reis te ondernemen, kan dat een bezoek vervangen. Hier op mijn bureel altijd 't zelfde en veel werk. 'k Doe het nochtans met veel genoegen.

En draait de handel in Brussel een weinig? Veel minder dan vroeger waarschijnlijk? Schrijf mij daarover eens een woordje. Met Jozefien en Camiel en heel de root gaat het ook goed? Tot ziens en aan gansch de fam. de b. gr.

4-9-15

Aan J. Geurickx – Vermeir (Pater Celinus Geurickx)

Mijn goede Broeder,

Paul heeft aan zijn zuster Marie reeds geschreven welke soort fotos ik gaarne zou ontvangen. Marie zal dat wel goed doen: ze is reeds artiste-fotograaf: de specimens die Paul me toonde zijn wonderschoon. Stuur die maar bloot op. Ik heb vandaag onder de H. Mis het H. Hart van Jezus gesmeaken dat hij U allen moge zegenen en bewaren. Gijlie vergeet toch ook nonkel Pater in uwe gebeden niet? Cesar, Louis en Jan waren zeer verheugd met Uw laatste schrijven. Van advocaat De Smedt ontving ik laatst ook een schrijven uit Groenlo. Verheugd daarin te vernemen dat het met U allen goed gaat: insgelijks met mij. Groeten van Paul Jan en Eugene! Aloys stelt het ook zeer goed! Tot later!

1-11-15

Aan vader, broeders en zusters, bij 't afsterven mijner beminde moeder –

Aan J. Geurickx – Vermeir

Beminde Broeder,

Hard is de slag die ons allen treft, door het overlijden onzer lieve moeder. Dezen morgen kwam 't droeve nieuws mij toe door de kaart van Celine. Die van Désiré had me wel doen vreezen maar dat kon ik toch me niet inbeelden. 't Kruisje dat ze mij op 't voorhoofd drukte bij mijn laatste reis is dus haren laatsten zegen geweest! Den laatsten! Moeder heeft dus de kaart niet meer gezien die ik haar over 8 dagen schreef. Moeder, lieve moeder! Haar niet meer tezullen zien ... Bij hare laatste oogenblikken niet kunnen tegenwoordig zijn ... Hard! Gods H. Wil is geschied! Zijn naam zij gezegend! Vele missen zullen hier voor haar den Heere opgedragen worden. Vurige gebeden zullen opstijgen. Daar ook zal aan dien bevlogen plicht niet te kort gebleven worden. De Heer zal onze gebeden verhooren. Ik verwacht een kort verhaal van hare laatste dagen en oogenblikken. Mijn beste groeten aan U allen. De harten hoog! Besten zegen voor de kinderen.

15-5-16

Naar huis, bij vaders overlijden (langs broeder Jozef)

Dierbare broeder,

"De Heer heeft ze ons gegeven; de Heer heeft ze ons ontnomen; geheiligd zij Zijn Naam!" Ik ben er zeker van dat vader een laatsten zegen voor mij heeft achtergelaten in Uwe handen. Hij heeft moeder dan van zoo nabij opgevolgd naar 't betere leven, ons als weezen achterlatende. Pijnlijke slagen! bijzonder voor mij, die weer 't geluk niet had bij zijn laatste oogenblikken aanwezig te zijn. Gelukkig dat we christenen zijn! Dagelijks draag ik de H. Mis en Communie voor vader op. Talrijke missen worden hier, in korten tijd voor hem geofferd, zooals 't ook voor moeder 't geval was. Zorg goed voor onzen oudsten broeder. Besten zegen voor Celine en hare kinderen. Vergeet nooit de zielen van vader en moeder: woeker voor hen met aflaten!